Št. 23. V Gorici, dné 5. junija 1896. Tečaj XXVI.

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . . . gld. 4·40,
pol leta . . . . . „ 2·20,
četrt leta . . . . . „ 1·10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poštnina.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglasé pri upravništvu.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dnij vsak drugi torek in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 stranij. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „POSLANICE“ plačujejo se za petstopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravništvu „Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabršček. — „Bog in narod!“ — Tiska „Goriška Tiskarna A. Gabršček“ (odgovoren Josip Krmpotić).

Zakaj ves prepir?

Zopet polemika! in še kakošna! Na drugi strani smo dali, ker prisiljeni, celo vrsto odgovorov na najrazličnejša natolcevanja in obrekovanja. — Zgodovinsko prosluli „lovski psi“ se zopet zaletajo kakor stekli navidezno proti «Soči», dejanski in namenoma pa proti onim, ki so za njo. «Soča» sama se ubogo malo briga zaradi sebe, ker ves vihar njej ni v škodo; ali da se sčisti ozračje do dobrega in da takó stvari ne le ne bo na škodo, marveč celó v korist, zató neki goriški kliki vsaj za nekaj časa ne ostanemo dolžni niti enega odgovora. Hočego imeti boj z mlini na veter á la Don Kišot, naj ga torej imajo! Zató naj blagovolijo potrpe s to polemiko tudi tisti somišljeniki, ki so takó stanovitni, da smatrajo vsako odgovarjanje zvani kliki za povsem nepotrebno in naše stranke nedostojno.

Zakaj ves boj? Pravijo da: «za katoliška načela». — To je švindel! Ves boj od l. 1889. dalje je naperjen edino le proti osebam, ki so si pridobile vsled svojega neumornega in nesebičnega delovanja zaupanje naroda, a ob enem so vzbudile v umazanih dušah črno zavist in upravdemonsko sovraštvo. In v tej zavisti, v tem sovraštvu imajo korenike vsa spletkarstva od l. 1889. naprej. Da bi bili potisnili v kot v prvi vrsti našega narodnega vodbelja, oklepali so se do l. 1891. viteza T. Ali vitez T. ni bil le pomilovanja vredno orodje za nekaj časa; pri prvi priliki bi ga bili odslovili: der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, er kann gehen! Na njegovo mesto bi prišel še le pravi kandidat, «rešitelj — katoličanstva» na Goriškem.

Kar smo rekli gori, ni kaka kombinacija, marveč suha resnica. Ali ker so l. 1891. samotno propadli, zató je postala ona zavist in jeza še strastnejša, še silovitejša; to ljudem ne da miru, da kujejo vedno in vedno nove spletke, nova kovarstva, nadejaje se hrepeneče zaželjenega uspeha.

Da neki goriški kliki ni za stvar, marveč le za osebe, katere bi rada potrla in uničila, dokazuje nam vse njeno počenjanje nasproti narodno delujočim rodoljubom.

Vsak Slovenec mora pripoznati, da na Goriškem, in še posebe v Gorici, smo dosegli v zadnjih letih velik preobrat na narodnem, neprecenljive uspehe pa na gospodarskem polju.

Poglejmo najprej v Gorico. — Dné 22. sept. 1890. je izvoli občni zbor «Sloge» po hudem boju predsednikom dr. A. Gregorčiča; tudi odbor je bil povsem nov. «Slogini» zavodi so šteli takrat otroški vrt z dvema dekliškima razredoma v ulici sv. Klare. — Danes vzdržuje «Sloga» na treh krajih mesta tri otroške vrte, na dveh krajih ima šole za dečke in dekliče z osmimi razredi; poleg tega ima obrtno-nadaljevalno šolo z dvema razredoma. Vseh otrok je okoli 700, stroška pa okoli 8000 gld. na leto. — Za prihodnjo jesen so pripravljeni novi načrti za zopetni izdaten napredek. — Vrhu tega se je skoro dognal velikanski boj za slovensko šolo: ta boj je stal nepopisno veliko dela in truda in denarnih žrtev. — Vsak otrok vidi, da le v takem delu je spas in prihodnost Slovencev v Gorici.

In kakó se je obnašala ona klika nasproti takemu delovanju narodnega vodstva! Napenjala je vse sile, da bi ne uspevale nove naprave; dá, z največjim veseljem bi bila pozdravila propad „Sloginih“ zavodov, da bi mogla potem govoriti ljudstvu: „vidiš, kake možé si postavilo na čelo!“ Da bi ponižali osebe, nasprotovali so z vso srditostjo dobri stvari. — Najzagrizenejši člani one klike niso dali od tedaj niti novčiča za „Slogine“ zavode, dasi vedó, kakó ogromen je strošek in — imajo velike dohodke za majhno vsakdanje delo. In taki ljudje hotè biti šele „rodoljubi“, ko zaradi osebnega sovraštva z ene in radi častihlepnosti z druge strani takó velevažnih narodnih ustanov ne le sami ne podpirajo, marveč agitujejo in pritiskajo med znanci, naj tudi oni ničesa ne dajo.

Naša stranka je dosegla l. 1891. velik uspeh s tem, da je prvič zmagala v velikem posestvu, odslovila kneza Hohenlohe in postavila na njegovo mesto visokorodnega gospoda Alfreda grofa Coroninija. — Kakó se obnaša ta klika nasproti tako uplivnemu in odločnemu zastopniku slovenskega naroda? To je pač najbolje znano izza zadnjih deželnozborskih volitev! In vse delovanje označene klike meri na to, da bi Slovenci pri prihodnjih volitvah raje propadli nego da bi zopet zmagal grof Coronini. — Njega se klika vendarle ne upa takó brezobzirno obirati, črniti in obrekovati, kakor dela z njegovim tovarišem, zató: „proč z njim, da ne bo delal napotja!“

Na vsem polju javne uprave smo dosegli Slovenci zadnja leta lepe uspehe. Pri sodiščih v Gorici so morali postaviti slovenske napise in začeti tudi slovenski uradovati. Prišli smo že do slovenskih obravnav in zadnji mesec je začelo državno pravdništvo spisavati slovenske obtožnice. Pri višjem deželnem sodišču v Trstu so se izbojevale slovenske rešitve na slovenske utoke in pritožbe.

Na gospodarskem polju se že dolgo ni storilo toliko, kolikor zadnja leta. Za državne ceste ob Soči, pod Predelem in na Cerkljanskem se je izposlovalo toliko denarja, da ga namestništvo niti ni uporabilo. Braniška cesta je dognana reč, enako znamenita cesta od Kanala do Sv. Lucije, pa tudi cesta ob reki Idriji (Judrio) ima veliko upanja. Letos so bili Brici prvič lahko zadovoljni z uspehom za tamošnje cestne potrebe.

Naposled naj le na kratko omenimo vipavsko železnico, ki bo velikanske važnosti za vso dolino od Gorice do Ajdovščine. (Glej zadnja dva uvodna članka).

Vsak slepec mora priznati, da narodno vodstvo goriških Slovencev je v vsakem pogledu opravičilo zaupanje, katero je stavljalo ljudstvo vanj — in to vodstvo zasluži obilne, nesebične podpore vseh, ki sploh hočejo še biti Slovenci.

Ali kakó se obnaša klika ves čas od l. 1889. do danes?! Ta klika ne le prav nikjer ne podpira narodnega vodstva, pač pa si unišlja najrazvrstnejše spletke, da bi ovirala in uničevala njega delovanje. Vsled tega ima narodno naše vodstvo veden boj ne le v dosego koristnih naprav za slovenski narod, marveč tudi s spletkarstvi te domače klike, katero vzdržuje le črna zavist in osebno sovraštvo pri živahnem — podiranju.

Ali ker narod vidi očitne uspehe, vidi nesebično delovanje naših prvakov, pa tudi lenobno brezbrižnost in podiranje izvestne klike, zató treba dajati temu podiranju neko slepilno utemeljevanje. „Vera je v nevarnosti“ — takó kričijo!

Naš odgovor je v tem pogledu kratek! Možé, ki stojé na čelu narodnemu gibanju, so v tem pogledu tako čisti, da uživajo popolno zaupanje na meredajnem mestu. — V tem pogledu se ne bomo prepirali s kliko, katere glavni kričači in hujskači so v resnici spravili verov nevarnost in ugled duhovščine ob ves kredit na delenjem Krasu, po Vipavski dolini in na celem Kanalskem. Ljudjé, ki so v resnici polnjšali naše ljudstvo, katero ne more verjeti, da take „korifeje“ še vedno ostajajo na svojih uplivnih in uglednih mestih ter hote še postati na prvo piščalko v deželi, — taki ljudje ne bodo imponovali ne „Soči“ ne njeni stranki.

Jasno je torej, za kaj ves boj! Tu ne gre za načela, ne za vero, marveč in edino le za odstranjenje in uničenje nekaterih oseb, ki uživaja narodovo zaupanje. Zavist in sovraštvo ne dasta nekaterim ljudem miru, zató kujejo vsak hip nove spletkarije, da bi morda vendarle dosegli svoj grdi namen.

Koliko uspešneje bi bilo narodno delovanje na Goriškem, ako bi ne bilo teh podiralcev! Zidati je težko, za to treba veliko truda in napora, — podirati pa je prava igračа. Ali mi smo uverjeni, da narod bo znal ločiti pšenico od plev in o primernem času prav soditi kliko, ki nič pozitivnega ne dela, pač pa vse obstoječe le podira, vse dobre namere ovirate r jezo in sovraštvo, nemir in razpor seje po deželi. — S takó kliko ni mogoča sprava! Saj je pa tudi sama noče, ker osebno sovraštvo zahteva žrtve, kakoršnih naše ljudstvo samó nikdar ne dovoli. In ker s to kliko sprava sploh ni mogoča, ker hoče imeti boj — prav: naj ga ima. Posledice bo sama nosila. Toliko na tem mestu.

DOPISI.

Iz goriške okolice. (Kmetje, kiniso kmetje!) — Naša okolica ima ugoden položaj z ozirom na kmetijske pridelke; vse se dobro prodaja. — Toda kmetijstvo po nekod nič kaj ne napreduje, dočim se v nekaterih občinah prav lepó razvija. — Zakaj tak razloček? Odgovor je kratek: Zató, ker v nekaterih občinah kmetje zanemarjajo posle svojega stanu in lové vinarje z vozarenjem. Vsak hip lahko srečamo kmeta, ki gre s polnim vozom proti mestu; in tako vozarenje je prišlo mnogim že v kri in mesó, da se mu ne odvadijo, če tudi kdaj spoznajo, da jim ne donaša nikakega dobička, pač pa škodo. Taki vozniki zanemarjajo svoja polja, sploh vsa gospodarska opravila, obrabijo konje in voz, — a denarja ni nikjer. Kar so na cesti zaslužili, to so navadno tudi na cesti in v mestu porabili in zapravili. — Poznamo slučaje, da imoviti kmetje so prišli po taki poti na beraštvo.

Rodoljubi na deželi, odvračajte kmetovalce od vozarenja, ki ne prinese nič prida k hisi! Kmet ima vedno kaj opravila na polju ali v vinogradu, samo če hoče delati, — in to delo se mu bolje izplača nego vozarenje v mesto.

Posebno naj pazijo na to veleposestniki, ki dajejo polja v najem, najemniki navadno polja silno izkoristijo, za pametno obdelovanje pa nimajo zmisla in tudi volje ne. Pazite na nje, da bodo res — kmetovalci; takó ohranijo polja vedno svojo vrednost.

Iz Ajdovščine. (Štrajk). — Kakor je čitateljem cenj. „Soče“ že znano, opustilo je dne 28. maja nekaj boljših delavcev (prelcev) delo v tukajšnji predilnici, kar sploh, sodé po nezdravih odnošajih v isti, ni bilo druzega pričakovati; le prirojeni miroljubnosti in prepohlevnosti Slovencev se je zahvaliti, da ni že do kaj hujšega prišlo. Glavni vzrok temu je bil om, kakor že v zadnji „Soči“ povedano.

Delavci, popustivši delo, so šli reč naznanit ajdovskemu in šturskemu županstvu, kateri ste vse potrebno odredili v pomirjenje delavcev, ter obvestili o dogodku glavarstvo in orožnike bližnjih postaj. Drugi dan so šli delavci s posredovanjem orožnikov vsak na svoje prejšnje delo in stvar je zopet v navadnem tiru. V nedeljo 31. maja so bili delavci, kakor tudi vodja predilnice, zaslišani od glavarstvenega komisarja. Kako se reč izvede, se še ne ve, gotovo pa delavcem v korist, ker pri zaslišanju istih so prišle na dan razne nezakonitosti. Dovolite mi, gosp. urednik, jih nekaj približno navesti. Prvo treba vedeti, da v ajdovski predilnici delniškega društva ni sluha ne duha o kakem poslovnem redu; delavci so čisto prepuščeni na milost ali nemilost vodjevo, toliko v predilnici, kolikor tudi v bolnišni blagajnici. Delo in plačo vodja brez vzroka in napovedi viša ali niža, kakor se mu poljubi, zraven tega se pa še prav prádno delavcem kazni nalagajo. — Delo se vrši noč in dan in celoma tudi ob nedeljah in ob največjih praznikih. Delavci, ne gledé na starost ali spol, morajo, delati čez dan od 11 do 15 ur, po noči pa nepretržno celih 12 ur. Kakor hitro pa delavec telesno opeša ali v tvornici postara, takoj ga iz dela bacnejo; češ: naj le občina zanj skrbi. Ako bi pa hotel mož oziroma žéna, še z zdravimi udi delo pustiti, ne vdobi več njegova žena ali sin službe, in ako jo že ima, takoj mora za očetom.

Poleg enakih nezakonitostij in poleg že zastarele zavisti in spodkupljivosti med delavci, pridružila se je še vodjeva in par njegovih somišljenikov narodna nestrpnost. Le oni, ki vsaj za silo nemščino lomi, jim je človek, vsak drugi jim je „trotel“ ali posebno naglašeni „pantalon“. Zato pa, da se ne bode treba vodji slovenščine učiti, začel je naročati tujce, večinoma češke Nemce, za delavce, ter domače odstranjevati. Prvim preskrbuje boljša dela in večjo plačo, poslednjim pa niža, dasi so večkrat pri delu spretnejši. Vsled tega so se domačini vprli. — Slednjič bi še rad gosp. Amanmu na uho povedal, da je «on» med Slovence prišel in na slovenski zemlji si kruha išče; zato bi mu svetoval, da — ako že ne more Slovencev hvaliti — naj jih vsaj ne zaničuje in zatira, ako ne želi, da bi še katerikrat za njim ne kadili.

Iz Tolmina, 24. maja. — Cenjeni g. urednik! — Slovenci smo res nesrečen narod. Večina naših pravic so se vedno le mrtve črke. Naš jezik se ne spoštuje in, kar je še huje, — sami ga ne spoštujemo; povsod se izpodkopuje njegova veljava. Mlačnost tu, mlačnost tam, in liferentizem tu, sebičnost in nevednost tam. A če se le količkaj začnemo gibati, če le malo pokažemo, da želimo tudi mi biti ravnopravni, takoj plane vse čez nas kot največje nemirneže in nenasitence. Takoj plane vse čez nas: „Panslaviste“, psuje nas Nemec z rusofili, „sciavi“ rohne nan Lahi, „nationale Untriebe“ nam grmi indiferentist, „narodno poganstvo“ mu pridno sekunduje dr. Mahnič; — priprosto ljudstvo naj se dalje tiči (vsem našim sovragom v veselje in v prospeh njihovih nakanj:) v narodni in politični nezavednosti, za to zlasti skrbe — Mahničevi pristaši med duhovniki, narodne duhovnike krotè, uradnike — kolikor jih z nami čuti — in učitelje „masreglajo“ ministerijalni odloki — a nas „neodvisne“ skušajo v najnovejšem času neodvisni možje begati ter učiti, kakó bodimo pravični nam gospodujočim plujcem, ki sami vse imajo, nam pa nič ne privoščijo. Ali so se morebiti kaj pravičnosti naučili Lahi v Gorici in Trstu, ali Nemci v Celju, Celovcu, na Dunaji — od ljubljanskega magistrata, ki je bil takó zelo hitro pravičen, da je na prvi migljaj vlade ustanovil v Ljubljani poleg itak z večine nemških šol — za tamošnje Nemce izključno nemško šolo?? Ali so goriški Lahi kaj hvaležni za to, da je ustanovil slovenski okraj laško šolo v slovenski Podgori za peščico otrok tovarniških delavcev? Posmehujejo se nam, oni pa delajo takó, kakor je nam vsem znano! — Naša pravičnost nam čisto nič ne koristi in našim sovragom ne imponuje, marveč smejejo se nam še le prav sladko v pest in si k večjemu še mislijo: sciavo, to je bila tvoja, „p...a“ dolžnost. Mi Slovenci ostanemo sè svojo „pravičnostjo“ le „božji volki“, in prej bo nas vseh konec in naših pravic, predno mi naučimo brez energičnega postopanja — Lahe, Nemce in Magjare — pravičnim biti. In oprostite, grozno se motite g. dr. K. T., ako prispodabljate naš Tolmin morda z Gorico in Trstom (kjer bivajo Slovenci že od nekdaj kompaktno), marveč dovolite, da ga primerjamo raje Červinjanu ali Tržiču. Težko si je misliti, da bi tamošnji čestiti uradniški zbor v svojem zasebnem (privatnem) občevanji povsod: v uradnijah, na ulici, v gostilni, pri igri, na sprehodu čevrljal v mili slovenščini (včasih tudi v nemščini in le tu pa tam kak „krotten“ izraz v laščini). Tudi si je težko misliti, da bi se kak laški „avvocato“ v njih sredini učil slovenščine. — „Ja Bauer, aber das ist etwas anderes“. Kaj ne?

In ni ne tako povsem nedolžna ona Vaša klijentinja, talijanska naselbina (bolje ital.-nemška!). Bili so časi, ko je štela ta v svoji sredi nekega Laha kontrolorja (ime izpalo), dalje dr. T. (Ta je sedaj v Istri) in l. — ti so za kulisami celo nekako vodili ali hoteli voditi vso politiko na Tolminskem. — Nedavno je po ženski intrigi, izvirajoči iz te kolonije — celó propadla ženska podružnica Ciril-Metodove družbe (in ob enem tudi možka.)*) Tudi takino se niso vedli vsi člani, pa Vi g. doktor tega ne veste, ker ste še malo časa med nami.

Naselbina res „demoralizuje“ (oprostite ta izraz) slovenski značaj našega trga in okoliškega ljudstva. Dandanes želi biti vse nobel in gosposko, tako kmet, še bolj pa tržan in tržanka. Gospodo oponaša v obleki, boji, kretanji, v jedi in pijači in celó v jeziku. Nemško, lasko, to sti „nobel-šprahi“, tako si misli še dandanes marsikateri kmet tržan, slovenščina mu je nizka „lumanj-šprahа. Torej le nobel bodimo: Bona šera! Kutnant! Kome la sta?..... Gracije..... Ši signor! — Tako posnemajo uradnike tržani, to pa celó kmetje. Oj veljava slovenskega jezika, kje si??

Marsikateri uradnik je že tožil, da nima v Tolminu prilike, učiti se slovenščine ..... vsled obstoječih razmer. Celo slovansko misleči uradniki se tu pohujšajo in celo navzamejo laškega duha. Od nezavisnih mož smo vse kaj druzega pričakovali. Mislili smo, da bodo poživljali narodni duh v Tolminu, da se narodno življenje ojači, da narodna društva znova procvetijo, da slovenski govoreča inteligenca povzdigne slovenski značaj Tolminu in tako izgledno in blagodejno upliva na okolico. Mesto tega se pa daje laški naselbini (ki sicer stoje vde, razen dveh stalnih, menjava) počasi, odteguje nekaterim gg. uradnikom pred za, da bi je slovenščine bolje vadili (saj itak slabo znajo), ker bi bilo njim vsekakor najkoristneje, nego komu drugemu praktična vezba v laščini.

Tako naj je slišalo občinstvo resnico še za tretji zvon. Pa brez zamere!

Tretji zvon.

Dostavek uredništva. — Sprejeli smo še ta dopis, ker obsega nekaj novih podatkov. Mi se strinjamo tudi s tem dopisom. — Nam je zelo žal, da je nastala polemika radi prvega dopisa, ki ni nikogar imenoval, a je imel najboljši namen, ki je ob enem ena glavnih točk našega narodnega programa na Goriškem. — Ogniti se nismo mogli polemiki. Uverjeni smo, da vsled tega ni padel ugled naše „Soče“, ker ena in ista načela zagovarja z vso doslednostjo od svojega rojstva. Ako je v tem pogledu danes velikansk razloček, smemo reči, da je to v velikem delu „Sočina“ zasluga.

Z Reke. — (V odgovor „Hrvatski domovini“). — Čital sem v „Soči“ vest, posneto po „Hrvatski domovini“, v kateri se nam v Reki naseljenim Slovencem predbacuje, da dajemo največ materijala za poitalijančevanje, češ, da smo sami kočijaži, sluge itd., ter da enkrat poročeni, odgajamo svoje otroke v tujem laškem duhu. V tem smislu je poročal zagrebški list, ki veli, da ima na srcu hrvaške koristi, a take bi moral imeti kot glasilo onega naroda, ki je na Reki prišel popolnoma ob svoj upliv — radi domače hrvaške nesloge. Ne vem, s kako pravico obdolžuje nas Slovence, da dajemo materijal za poitalijančevanje? Prašam gospoda dopisnika, naj mi povè, koliko je hrvaških šol v hrvaški Reki, v katere bi mogli pošiljati svoje otroke mi, slovenski sluge in kočijaži? Ako takšne šole ni, kdo je temu uzrok? Mari mi, revni Slovenci, ki nimamo nikake pravice na Reki, ali pa oni gospodje, ki so v Zagrebu prepirajo za Starčevićevo dedščino. Gospoda vedno upije: hrvaška Reka sem, hrvaška Reka tam, kriči na vsa usta: Reka je na hrvaških tleh, Hrvatje so v njej doma, a nič ne stori za hrvaško stvar ne samo na Reki, marveč v celem Primorju ne. Z Reke so pregnali Madjarji najprej politično oblast (veliko županijo) v Ogulin, sodišče so pomadjarili, veliki gimnazij so prenesli čez most v Sušak, zraven pa ustanavljajo madjarske ljudske šole. Vse to mejseboj se prepira, mi o zrějo gospodje hrvaški rodoljubi brez razločka strank. Gospodom na Hrvaškem je več do prepira za osebno vodstvo strank nego do narodne koristi na Reki. Njim je malo mar za resno delo, da bi rešili nevarnosti oni kraj domovine, na katerega naskakuje sovražnik. Da gredo Hrvatje na Reki rakovo pot, smo baje krivi mi Slovenci, kateri ne razpolagamo s krasno čitalnisko palačo in mnogoštevilnimi bogatini, ki so štejejo za rodoljube. Mi sami o sebi si ne moremo pomagati, in ako nam ne bodo pomagali Hrvatje, bo vsak dan slabše. Žalostna resnica je sicer, da Slovenci dajemo dovolj materijala sovražniku na razpolaganje, še žalostneje pa je to, da tega ne preprečujejo Hrvatje — z ustanovo hrvaške ljudske šole na Reki. Mi bi bili gotovo pripravni pošiljati svoje otroke rajše v hrvaške nego laške šole. V hrvaških šolah bi se nam ne potujčili, dočim se to zgodi z obiskovanjem laških šol, ki so na Reki na razpolago. Pa ne samo, da gospodje Hrvatje ne storijo nič za mladež, marveč niti za odrasle se ne brigajo. Ali so kdaj ukrenili kaj, da bi zbolmali skupaj nas Slovence in tudi domače Hrvate ter jim raztolmačili nevarnost, ki jim preti? Po zadnjem ljudskem štetju je bilo na Reki skoraj polovica prebivalcev hrvaške narodnosti (okoli 1500 duš menj nego Italijanov in Madjarjev). Torej na podlagi tako ogromnega števila prebivalcev hrvaške narodnosti so imeli gospodje pravico zahtevati, naj ustanovi hrvaško šolo vsaj mestna občina, ako že ne marajo sami nič žrtvovati. Zakaj niste tega storili? Mari se bojite đela? Ustanovili ste pač pevsko društvo, katero pa še ni nastopilo. Zakaj ne žrtvujete malo časa, da vsaj poučite nižje ljudstvo, namreč sluge in kočijaže itd., kako bi ono doseglo hrvaške šole? Bodite prepričani, da bi našli rodovitna tla ukljub temu, da smo upreženi cel dan v delu. Vsi hočete biti vodje, a nijeden ne mara voditi! Vojska je ogromna, le delavnih generalov primanjkuje. Opustite mejsebojni prepir za vodstvo in oklenite se složnega dela, pa bodete videli, da so Slovenci na Reki dober materijal tudi za hrvaške šole. Dokler se o nasprotnem ne prepričate, ne smete nas sramotiti pred svetom kot narodne odpadnike. Poglejte Slovence v Trstu in v Gorici, kako se borijo za slovenske šole, ker jih vodijo nesebični rodoljubi. Oni naj vam bodo izgled! Silite tudi nas Slovence pod madjarski jarem, a doma se ne brigate, da bi se ga znebili. Slovenci so ustanovili svojo družbo sv. Cirila in Metoda, s katero ustanavljajo slovenske šole v onih krajih, kjer je nevarnost za slovensko narodnost. Slično imajo tudi isterski Hrvatje in Slovenci. Nemci imajo svoj „Schulverein“, italijani „Lego Nazionale“, Čehi „Matico školsko“ — s čem se morete ponašati pa vi v središču Hrvaške? Le z nečastnimi prepiri, ki jezé vsakega priprostega, a trezno mislečega slovenskega slugo in kočijaža itd. Namesto prepira doma, ustanovite šolsko društvo, s katerim bi budili hrvaško narodnost v odtujenem Medjumurji, v pol pomadjarjeni Slavoniji in na pol izgubljenem Primorju. Nekdaj čisto hrvaško Primorje je danes gnezdo klečeplastva pred reškimi guvernerji in pijonirji madjarstva iz hrvaškega središča. Tega vsega ne vidite, oziroma gledate skozi debele naočnike, — a se ne zganete. Upijete in se prepirate, kazaje figo v žepa onim, ki vam niso v strahu. Stopite enkrat na površje, opustite ničkoristne prepire, poprejmite se dela, zdramite se iz spanja, pokažite roge sovražniku odločno in možki, in uspeh bo velik. Ako pa bodete nadaljevali dosedanjo pot, tedaj nehajte nas dolžiti kot nekak pripomoček pri popolnem zgubljanju Reke iz hrvaških rok. Nasprotno, ako se zganete k delu, morete računiti z gotovostjo na podporo nas, kočijažev in slug — Slovencev na Reki. Mi vam damo dober materijal, svoje otročiče, iz katerih morete vzgojiti vredne rodoljube. Vse je odvisno le od vas gospodje tam v Zagrebu. To vam poroča nekdo, ki pozna žalostne razmere Slovencev na Reki in Hrvatov v Zagrebu ter pričakuje vašega delovanja!

Krajišnik.

*) To je pa res škandal! In Tolmin bodi uzorno središče okraja! Ur.

Domače in razne novice.

Imenovanje. — C. kr. sodni avskultant g. dr. Anton Povšič v Gorici je bil imenovan pristavom v Pazinu. — Častitamo!

Deželnim računarjem goriškim je imenovan g. Evgen Kavčič, dosedaj uradnik pri finančni blagajni v Trstu. — Kaj je ž njim, v čem se odlikuje itd., ne vemo; to se kmalu pokaže.

„Škofovska beseda“. — V članku na prvem mestu smo povedali, kaj mislimo o neki goriški kliki, ki se pa potuhnjeno skriva za „škofovsko besedo“, kateri se baje „Soča“ ne mara podvreči. — Evo še na to naš odgovor!

Kako tolmači Njegova Vzvišenost nadškof goriški svojo besedo v političkih in narodnih vprašanjih, to je povedal ....; njegovo tolmačenje se povsem zlaga z našimi nazori, zató ga podpišemo z vsemi štirimi. Sploh ga rada podpiše vsa narodna stranka. — Toda klika ne mara za táko tolmačenje in bi hotela, naj bi nadškof po njenem receptu stiskal duhovščino in uplival na ljudstvo. — Z nadškofom je sporazumljenje najložja reč, s kliko pa je nemogoče. In mi smo uverjeni, da se doseže popolno sporazumljenje med nadškofom in narodno stranko, ko se pojasnijo dosedanja spletkarstva izvestne klike, s katerimi ona vedno in vedno koplje propad med njim in med nami. — Narodni stranki se ni treba bati nazorov nadškofa goriškega (a on je ob enem mitropolit ilirski), kakor jih je dosledno naglašal in izvajal.

Zaupnice. — Za šempetersko dekanijo je prišla tolminska; v obeh so izostali po trije podpisi. Tolminsko zaupnico je naročil mons. Gabrijevčič. — Po Vipavski dolini sta agitovala za podpise kaplana Knaus in Dermastja, a ne s posebnim uspehom. — V Gorici se je tudi podpisovala zaupnica pod izredním pritiskom. — Duhovščina je še bolj zbegana, še bolj razdvojena!

V čem razdvojena? Ali morda v dolžnem spoštovanju in zaupanju do nadškofa? Kaj še! Mi imamo dokaze, da najhujši agitatorji za te zaupnice so najdrzneje stegovali svoj strupeni jezik proti nadškofu, ker jim ni hotel biti za mogočno orodje v naši domači politiki. Z natančnejimi podatki lahko postrežemo. Naši somišljeniki pa niso nikdar takó grešili proti svojemu nadškofu. — Ali ker mnogi duhovniki spoznavajo ta švindel, vidijo, kam pes taco moli, in da zaupnice imajo le političen namen v prilog znani kliki, — zató se neprestrašeni duhovniki upirajo podpisovanju, ne da bi zaradi tega imeli le trohico manj spoštovanja in zaupanja do Nj. Vzvišenosti. — Mnogi duhovniki pa nimajo dovolj srčnosti, da bi se mogli z uspehom upirati ustrahujoči kliki, zató so podpisali. Mi jim — ne zamerimo, ali naša dolžnost je, povedati na polna usta, da te zaupnice v očeh slovenskega razumništva nimajo nikako veljave. Ne moremo umeti tudi, kako je mogoč tolik švindel s temi zaupnicami. Ako izdá, recimo, naučni minister kako naredbo za profesorje, tedaj je to veljavno, ali so vsi profesorji s tem zadovoljni ali ne; nikdar pa ne pade komu na um, da bi podpisoval za to zaupnico ministru. — Nadškof je duhovnikom še več nego minister profesorjem. Kar škof naloži duhovnikom, to veljá, ali se vsi strinjajo z naredbo ali ne. Podpisovanje odobrovalnih zaupnic pa ni nič drugega nego poskus: ali se tudi vsi po svojem prepričanju zlagajo z naredbo. Ako se pa v takih slučajih postopa takó, kakor se godi zdaj, takó je to grd atentat na prepričanje posamičnikov. — Povemo na polna usta, da vsi lajiki se pohujšujemo nad drzovito zlorabo škofove vzvišene osebe v nizke politične namene. To brez ovinkov na znanje in v ravnanje.

«Katoliško» denuncijantstvo. — Dr. Mahnič je priobčil v svojem „P. L.“ sestavček, v katerem govori o člankih v „Slov. Narodu“ proti pastirskemu listu (!) Tam trdi tudi, da oni članki so bili pisani v Gorici. — Ali dr. Mahnič „vé“ še veliko več, namreč on ve tudi, kdo je pisal one članke. Štel si je celó v svojo sveto krščansko dolžnost, zropotati na višjem mestu proti temu „Narodovemu“ člankarju iz Gorice in imenovati imé onega, katerega hoče streti in uničiti. — Takó daleč pripelje človeka slepota in..... Ako še povemo, da Mahničevo govorjenje in njegove tožbe so le posledice strastne domišljavosti, da je tako rovarstvo proti našemu voditelju le grdo obrekovanje, tedaj je dovolj označena duševna in moralna vrednost tega moža. — Kdor ga hoče vkljub vsemu temu častiti še za malega proroka, svobodno mu!

Drzno zavijanje. — Evo dokaz, kakó daleč gre „P. L.“ v zavijanju resničnih dejstev.

V uvodnem članku vpraša, ali res nimajo škofje in duhovniki besede pri politiki? — Potem modruje: Vtikanje v volitev je dolžnost, katero nalaga Kristus sam. Politika dandanes ne ostaja le pri posvetnih rečeh, uprav politična zastopstva rušijo državne pogodbe s cerkvijo, sklepajo protikrščanske šolske postave, zametajo sakrament sv. zakona, izganjajo redovnike, vgrabljajo in razprodajajo imetja bratovščin in verskih društev. — In ko je naštel vse take grozovitosti, vsklika: K vsemu temu škofje, duhovniki — molčite!?

Ne vprašamo zavijačev, marveč svoje čitatelje: Kdaj so čitali kaj podobnega v „Soči“? Nikdar! — Uprav narobe je resnica! Saj je prišla „Soča“ le zategadel navskriž s politikastri pri „P. L.“, ker je z vso odločnostjo zagovarjala prostost naše duhovščine v političnih rečeh, t. j. da smejo duhovniki po svojem najboljšem prepričanju in po svoji vesti udeleževati se političnih borb, — ne pa na komando neke klike, ki hoče le ukazovati, a duhovščina bodi nje slepo in pokorno orodje. Neka klika v Gorici hoče, da duhovniki po deželi ne smejo imeti drugega političnega prepričanja nego ga ima ona (ali tudi nima, saj za prepričanje ne gre, marveč edino le za gospodovanje). „Soča“ pa se je z vso silo protivila takemu za duhovščino nečastnemu položaju, in prav s tem je prišla v zámero, oziroma je dala povod k vsemu temu, kar je prišlo. — Sicer pa naglašamo zopet, da ves aparat ni toliko namenjen „Soči“, pač pa je le dosledno rovarstvo za prikrivani ali vsem znani zadnji in edini smoter: odstraniti sedanje narodno vodstvo in postaviti na njega mesto glavne „katoliške“ stebre na Goriškem. Ta smoter ima dr. Mahnič vedno pred očmi od l. 1889. naprej! Naj „P. L.“ to zanika, ako si upa!

„Nimajo upanja“, da bi se „Soča“ podvrgla škofovi besedi. Takó piše zadnji „P. L.“ — Ali kaj je resnica? Evo: Znani gospodje so si kar od veselja mêli roke, ko so menili, da imajo „Sočo“ v škripcih. Z največjo slastjo so planili po njej! — Nasprotno bi pa kar jeze trepetali, ako bi se „Soča“ „spokorila“. (Seveda bi jo potem zmerjali s „hinavko“). — Pričakovali so, da se takoj skesanim srcem podamo v Kanoso, ali ne k Nj. Vzvišenosti, marveč k znani kliki. Ali takega veselja ne dočakajo. Z Njega Vzvišenostjo se „Soča“ in njena stranka prav lahko sporazume, ker ni načelnih nasprotij, s kliko pa odklanjamo sleherno zvezo. Zató je prav, da „nimate upanja“, ali ne za naš sporazum z nadškofom, marveč s tistimi, ki že sedem let le zdražbo in prepir sejejo v deželi, da se je silno bati prav hudih vsestranskih posledic. Ne mislite, da živimo v srednjem veku!

Torej proč z državnimi zakoni. — Vsa javna uprava v Avstriji sloni na temeljnih državnih zakonih; teh se morajo držati vsi uradi, vse oblasti in tudi sama maziljena oseba vladarjeva.

Ali čujte: „P. L.“ razglaša tudi ta nauk za krivoverski! Ker smo naglašali temeljne državne zakone, vprašal nas je č. g. J. Feltrin v zadnji štev. „P. L.“: „Hočete biti po vsej sili krivoverci?“ Nasproti temeljnim državnim zakonom pravi ta gospod: „Dolžni smo pokorščino vsaki oblasti, — ali dokler ne veleva kaj zoper božje zapovedi“. V čem pa so naši temeljni državni zakoni proti božjim zapovedim? Lepa je ta! Ob enem dokazuje, s koliko lehkoto nekateri gospodje potolažijo svojo vest. Kadar ne ugajajo najveljavniši zakoni, tedaj si umislijo, da so v nasprotju z „božjimi“ (kolika blasfemija!) zakoni — pa je!

«P. L.» tudi nič ne imponuje razsodba deželnega sodišča v Ljubljani in višjega v Gradcu, češ, to so le — posvetne oblasti. Jasno je tam rečeno, da bi se mi ne smeli brigati za take razsodbe, torej upor — vsaj na tihem, ker za javni upor bi nas zaprli! — proti državnim zakonom in proti c. kr. oblastnijam. Zakaj? Ker takó prav kaže patronom okoli «P. L.» — Evo ta nekaljena «katoliška načela!»

Slab zagovornik. — «P. L.» je dobil zagovornika «na levem bregu Soče». Ali da je silno težko, dobro zagovarjati slabo reč, to je dokazal tudi on. Dokazati je namreč hotel, da «Soča» je začela udrihati po nedolžnem „P. L.“, da je «Soča» izzivala, itd. — Ali resnica je, da vsi preporni članki v „Soči“ niso nič drugega nego zavrnitev «Pr. Lista» in parkrat «Slovenca». Kar so gospodje iskali, to so dobili, to je okreani so bili po prstih in po ustih. — Resnica je dalje, da «P. Listu» je prvi in glavni namen (in v ta namen je pričel svoje grešno življenje): odpraviti sedanje narodno vodstvo in spraviti na površje Mahničevo družbo. Temu namenu služi vse pisarenje „P. L.“, vsa zgovornost njegovih sotrudnikov in tudi — tedencijozno molčanje, kedar bi bilo prav in pošteno, da bi obvestili tudi svoje „božje volke“ o tem, kar dobrega storé in pridobé naši prvoboritelji. Tudi kedar je „Pr. L.“ molčal, je zaslužil pošteno zaušnico. Ali nas zdaj razumete? — Toliko na znanje, da ni se boste domišljavali, da vam ne poznamo jedr in obistij.

Kdor jo je stisnil, ta jo je zmislil. — t. j. novico o nekakem novem pastirskem listu, s katerim bi nadškof preklical vse, kar je pisal v prvem. — Kdo bo takó nespameten, da bo verjel taki novici? — Tudi ni niti potreba kaj preklicovati, marveč le prav tolmačiti, takó, kakor tolmači oni, ki edini je v to poklican. Neverjetno, kako iznajdljivi so gospodje v prilizovanju „navzger“.

In vendar čitajo! — Nekateri gospodje strašno ropotajo proti „Soči“; prepovedujejo jo pod «smrtnim grehom». Ali glejte čudo! Dogaja se, da v celi duhovniji je oni duhovnik edini, ki se udeležuje takega «smrtnega greha». — Ljudje vidijo to, — zmajajo z glavo ter se začnó zanimati za ta strahoviti «bau-bau». Na tak način je dobila „Soča“ nekaj novih naročnikov. Do zdaj ima «Soča» okoli 20 naročnikov več nego pred mesecem dnij, vseh pa ima toliko, da jih lahko odpade 300, a je ne bo še konec, marveč jih ostane še vedno toliko, kolikor jih je dobil sedanji urednik l. 1889. Ali ste slišali? Torej: Zastonj ves up!

Zakaj ne? — Zadnji „Prim. List“ vpraša „Sočo“, zakaj da „Reichspost ni še nič omenila znane okrožnice. — Na to vprašanje dobé lahek odgovor, ako gospodje prečitajo le nekaj Scheicherjevih člankov v „Correspondenz-Blattu“ in v „Katholisches Vereinsblattu“. In Scheicher je tudi semenišni profesor, ljubljenec škofov! Tam gori na Avstrijskem pa razsvetljuje sv. cerkev isti sv. Duh, kakor tu pri nas v nesrečni Sloveniji, in veljajo isti cerkveni nauki! Ali nas razumete?!

Ne zamenjajte! — «P. L.» pravi, da ga je pozvala «Soča», naj dokaže, kje in kakó je učila krive nauke itd. — Ne zamenjajte! Takó je izrecno pozival pisatelj člankov ali dopisov „z dežele“. Mi smo na čistem v tem vprašanju. — Dalje ni resnično, da je govora o krivih naukih, marveč o krivoverskih naukih, kar je razloček. — Krivih naukov kar morgoli v samem „Rimskem Katoliku“ in tudi v „P. Listu“. — To že posvetimo takrat, kadar boste hoteli z dlakocepljenjem opravičiti svoja težka dolženja.

Poštne novice. — Poštni urad št. 3. v Gosposki ulici posluje od 1. t. m.

Goriške pošte vročajo strankam tudi slovenske potrdilne liste, kedar to zahtevajo. Ali takih Slovencev v Gorici najbrže ni veliko; mogoče je celó, da se omejujejo edino na «Goriško tiskarno». — Toda krivično je, da treba slovenske potrdilne liste šele zahtevati. Ako je slovenski naslov, bi morala biti tudi potrdilnica slovenska brez izrecnega zahtevanja stranke. Poštna uprava je dolžna takó rešiti uprašanje o enakopravnosti pri c. kr. poštnih uradih!

Deželni odbor je položil venec na krsto pok. barona Kuhna; napis na trakovih je bil v obeh deželnih jezikih. — Neki dopisnik se je strašno jezil v «Piccolu» radi tega, češ, da baron Kuhn se je udomačil v naši deželi in govoril tud. italijanski. — Kaj pa to dokazuje? Ako se je udomačil v deželi, v kateri stanujejo Slovenci in Italijani, je pač naravno, da deželni odbor napravlja v deželnih jezikih napise na trakove. Ne bomo dalje branili deželnega odbora pred takó smešnimi napadi; povedali smo to le v dokaz, kakó trpé naš jezik v — Furlaniji, dočim se laščina marsikje na Slovenskim oblastno košati.

Kako so smešni. — Goriški dopisnik v „Il giovine pensiero“ se norčuje s Slovenci, češ, da nimajo dovolj izrazov v slovenščini. Kot primer navaja, da se je ustanovil na Dunaju „Klub slovenskih tehnikov“, to je v treh besedah da ste dve tujki, ena angleška, druga pa grška, dočim ena je slovenska. Iz tega se vidi, da nekateri ljudje nimajo druzega posla nego kazati svetu svoje jezik-oslovstvo. Ne ve pa revež, da bi tudi Lahi krstili slično društvo v „Club dei tecnici italiani“; torej tudi tukaj ste dve tujki. Pametnemu možu pa ne pride na um taka bedastoča, da bi se ob tem spotikal. To delajo le prismojenci, kakoršen je goriški dopisnik v puljskem osliču.

Židovska predrznost. — Poročajo nam nekateri nemški kupčevalci s sadjem, da neki žid se je drznil v njihovi družbi na javnem kraju v Gorici napadati na najsurovejí način dra. Luegra, rekši, da je vse, samo nič dobrega. Mož pa je naletel na trdo kost, kajti kupčevalci so bili (16 na številu) vsi Dunajčani in somišljeniki dra. Luegra. Žida so pošteno ošteli, kakor jim je že to prirojeno, ter mu obljubili tudi palic, kar bi se bilo gotovo zgodilo, da je ni žid korajžno popihal. Tudi ta žid se peča s preprodajo sadja in je doma na Štajerskem. Mož je zelo elegantno oblečen in sliši rad na ime visokih gospodov. Opozarjamo sadjerejce, da se znajo ravnati.

Iz Šturij nam poročajo, da sta bila tam v nedeljo predsednik veteranov iz Gorice g. Anton Jakobi in blagajnik g. Ivan Simčič. Prišla sta v namen, da bi se tam ustanovil oddelek veterancev. In res, namen se je posrečil, kajti ustanovil se je veteranski oddelek ter vpisalo precej članov.

S pogreba bar. Kuhna v Strassoldu. — Fotograf Jerkič je posnel pet glavnih momentov Kuhnovega pogreba v Strassoldu. Fotografije so v velikem formatu in so prav dobro izdelane. Izložene so v veži njegovega zavoda ter pri knjigarju Pallichu. Tudi neki drugi novi fotograf je izložil svoje slike, ki so pa le minijatura Jerkičevih.

Zdravnikovo življenje za eno krono. — Na naše vestico v zadnji številki smo dobili pojasnilo, da sta postreščka dobila 1 krono le zategadel, ker je imel zdravnik le debel denar pri sebi; pozneje ju je iskal, da bi jima več dal. — Na to stran je reč torej v redu.

Trojezični lepaki. — Gostilničar v Tivoli je nalepil učeraj vabila h koncertu v laškem, nemškem in slovenskem jeziku. — «Corriere» seveda tega ni mogel prezreti in se je takoj oglasil, češ, da zadoščajo vabila le v nemškem in slovenskem jeziku. — Kaj bi pa bilo, ako Slovenci osnujemo med seboj zaroto, da ne prestopimo praga, kamor nas ne vabijo tudi v slovenskem jeziku? — Do tega pride pa toliko prej, kolikor bolj bo «Corriere» propovedoval skrajno narodno nestrpnost. Take vrste boj Slovenci lahko sprejmemo brez skrbi za končno zmago. Torej — le hujskate dalje!

Za predelsko železnico se res veliko trudi znani nam dunajski inženir Büchelen. Spisal je že neštevilno brošur in člankov v raznih strokovnih časopisih in imel veliko predavanj v raznih krajih. — Danes teden je govoril tudi v društvu inženirjev in arhitektov v Trstu. Prinesel je seboj tudi raznih načrtov in zemljevidov ter dokazoval, da edino uspešno pomoč bi prinesla Trstu železnica cez Ture in Predel. — Po njegovem govoru se je unela živahna razprava, ki je končala z zmago predelskega načrta.

Kakor smo že večkrat naglašali, merodajni krogi se resno bavijo z drugo železniško zvezo Trsta s severnimi deželami; črta Divača-Loka je pokopana, a boj gre le še med bohinjsko in predelsko železnico. Ako bi se zjedinili v tem vprašanju tudi vsi tržaški krogi, bo to le v prospeh hitrejši rešitvi tega prevažnega vprašanja.

Procesija Sv. R. Telesa se je vršila učeraj pri najlepšem vremenu in ob navadni udeležbi vseh javnih zavodov, uradništva in vojaštva. — Svirali sta obé godbi, vojaška in mestna. — Po procesiji je pa dež pomočil mestne ulice.

Vipavska železnica. — Od vseh strani naše lepe Vipavske doline prihajajo hvaležni glasovi in zahvalna pisma poslancem in v obliki dopisov poslancem in «Soči» za srečno rešitev takó važnega vprašanja. — Dopisovalci naj ne zamerijo, ako takih dopisov ne priobčujemo, ker so pač vsi enaki, ako ne po besedah pa vsaj po vsebini. Naši Vipavci so lahko uverjeni, da sedanji narodni zastopniki bodo tudi v prihodnje, kakor doslej, z vso ljubeznijo in vnemo pospeševali in se borili za vse, kar bi utegnilo biti narodu in deželi v korist. O «Soči» tudi nikdo ne dvomi, da bo vedno vršila svojo narodno dolžnost brez ozira na levo ali na desno, za kar govorí vsa njena preteklost, najbolj pa v zadnjih letih, ko je šla v ogeni, sama se je sicer opekla, ali — narodni stvari je pomagala do veljave. Složno naprej po sedanji poti!

Javni plesi. — To so kuga, ki uničuje gmotno in nravstveno naše ljudstvo zlasti v obližju goriškega mesta. V nedeljo je bila v Podgori prav lepa narodna veselica s petjem, tamburanjem in igro, da bi je moral biti vesel vsak še takó zagrizen nasprotnik naših društev, — ali velika večina tistih, za katere se je priredila ta veselica, je plesala v Stračicah. — Tako je naše ljudstvo v okolici! Tu, gospoda, je veliko dela, ne pa zabavljanje proti narodnim društvom. Evo: Mnogi podgorski mladeniči in dekleta niso prišli k pošteni narodni veselici, — a zategadel niso molili doma rožnega venca, marveč šli so v Stračice — plesat. Niti vabilo na veselico «brez plesa» jih ni zadržalo doma, kaj li šele vabilo k rožnemu vencu, kakor je pisaril dr. Mahnič v svojih listih.

V Biljani ste imeli dve društvi dne 31. maja svoj redni občni zbor.

Udeležili so se zborov veliki in mali posestniki, pa tudi duhovniki in učitelji, župani in podžupani, od Gorice do Italije.

I. zbor je imel „Slovenski Jez“, katoliško-politično društvo v Brdih.

Izvoljeni so bili enoglasno v novi odbor: Predsednikom: č. g. Andr. Žnidarčič, vikarij v Gradnem. Odbornikom: č. g. Štef. Valentinčič, kurat v Merniku, č. g. Ludvik Kumar, župnik v Biljani, č. g. Andr. Grgolet, župnik v Šlovrencu, g. Anton Princič, posestnik v Kozani, g. Anton Zucchiati, veleposestnik v Medani, g. Miha Žamar, veleposestnik v Fojani, g. Martin Kabaj, posestnik v Belem. Namestnikom: g. Jožef Jakončič, veleposestnik v Kozani, g. Anton Jakončič, likvidator mestne hranilnice v Gorici, g. Anton Grbec, grajščinski oskrbnik na Dobravem.

II. zbor je imela „Briska podružnica sv. Cirila in Metoda“. V novi odbor so bili enoglasno izvoljeni: Načelnikom: č. g. Ludvik Kumar, župnik v Biljani, tajnikom: č. g. Janez Kurinčič, kurat v Medani, blagajnikom: g. Ferdo Simčič, učitelj v Biljani.

Naj živé društvi obé
in Brice na delo bude!

Naša priloga. — Danes dobé naročniki obljubljeni veliki lepak, ki prinaša od 1. t. m. naprej veljaven vozni red vseh železniških, poštnih in pomorskih zvez, katere utegne rabiti naše občinstvo. — Prosimo, da ga vsakdo nalepi na najbolj vidnem mestu, zlasti pa v društvih, krčmah in na javnih krajih sploh. — Ta urnik nas stane mnogo skrbnega dela in tudi denarja. Zató želimo, da bo tudi kolikor le mogoče v najširšo korist našemu potujočemu občinstvu.

Najhujši nestrpneži in razsajači proti Slovencem so trgovski pomočniki, ki se živé največ od „pejtegasem“. — Nabirali bomo podatke in nekega dne pridemo na dan z imeni in fakti. — Prosimo svoje rojake, naj nam gredó pri tem nabiranju na roko. Vsak slučaj naj se nam naznani.

Z Gradišča pri Renčah je priobčil „P. L.“ dopis, ki s slastjo pripoveduje, da tamošnje bralno društvo je priredilo letos že tri javne plese. Uredništvo seveda od veselja ne ve, kakó bi bolje udarilo po narodnih društvih. — Naš odgovor je kratek. Ljudke je povsod dosti. Prav veliko je je med najožjimi pristaši „P. L.“; ta ljudka bolj pohujšuje slovensko ljudstvo nego vsi javni plesi enega stoletja. Ali hočete dokazov? Cele dekanije so takó strašno pohujšane, da huje ni mogoče. Pometajte torej najprej pred svojim pragom in ne napadajte narodnih društev zaradi te ali one nečastne izjeme. — Postavljamo, da o kakem delovanju „bralnega društva“ na Gradišču nam ni nič znano. To je najbolji dokaz, da je napad v „Pr. L.“ na narodna društva iz trte izvit.

Listnica. — Dopis iz Soče: Ako je vse to resnica, napravite ovadbo na državno pravdništvo, ki gotovo pojde reči do dna; s tem se pokaže, koliko vrednosti ima oni podpis..... Žalostno, da taki ljudje veljajo nekje za — cvet..... Dopisnikoma iz Sarajeva in Srbije: Pride prihodnjič; že stavljeno smo morali odložiti. — Vukasović v Srbiji: Драги мајоре: Блага Ти за краљу слику! Срдачни поздрав Теби, госпођи и Јдети. — Братски „живио“ Твојим српским соколом!

Društvene vesti.

— „Slovenska Čitalnica“ v Gorici priredi v nedeljo 7. t. m. izlet Št. Maver skozi Pevnico. Zbirališče na soškem mostu ob 3. uri popoludne.

— „Kolesarsko društvo Gorica“. — Gg. društveniki so vabljeni, da pridejo prihodnjo nedeljo ob 3. popoludne v društveni opravi in z društvenim znamenjem v gostilno „al Cavallino“ via Cipressi. —

Odbor.

Ostala Slovenija.

Trst. — Mestni svet tržaški je imel sejo prošli teden. V isti je interpeloval župana svet. Venezian, s kako pravico je nekdo zavil v črnino mestne svetilke na Corsu o priliki pogreba nadvojvode Karola Ludovika. Kako je mogel župan dovoliti kaj takega? Župan je odgovoril, da se je to zgodilo brez njegovega vedenja ter da je ukrenil potrebne korake, da se kaj takega ne zgodi več brez njegovega znanja. Ne bomo obsojali kritikovanja svet. Veneziana, niti branili one, ki so to zakrivili, vendar vsa Venezianova reč diši po tistem duhu, kateri gospod Rinaldini skrbno pokriva. — Društvo „Austria“ je izdalo oklic na tržaško prebivalstvo prosé milodarov za neko ustanovo v proslavo 50-letnice vladanja našega cesarja. — Bivši italijanski vojni minister Mocenni se je navrnil v Trst. Na potovanju je v Budimpešto, od tam na Dunaj in v Berolin.

Kako spoštuje laški duhovnik svoje cerkvene predpostavljenike? — Čitatelji se menda spominjajo naše vesti o smrti župnika Thalerja v Rojanu pri Trstu. Rojanska župnija je pod protektorstvom mestnega zastopa v Trstu in ta je imenoval novega župnika v osebi sina slovenskih starišev iz Postonje, don Giuseppe Jurizza (Jurica), ki pa je pozabil, da je sin slovenske matere. Mladi župnik, prej dukovni pomočnik pri sv. Justu v Trstu, je simpatija tržaških šivilj, ki so posebno rade obiskovale njegove propovedi radi njegove simpatične zunanjosti in deloma tudi, ker je čutil v sebi

---

Podlistek.

Slovaške sličice.

Češki spisala G. Preissová, preložil Franc Tominšek.

Brata steklenkarja.

Pred samotno slovaško gostilno se ustavi voziček. Dva možka ga vlečeta, steklenkarja, brata Matej in Joško Zoralka. Doma sta v Lovkočni pri Trenčinu, ali le malokdaj sta na domu. Celo leto potujeta po Moravski, Češki in tudi Šlezki, pohlevno in prijazno ponujaje steklenice, kupice solnice, pobarvane majolike i. t. d.

Blago na vozičku ni njiju last. Dal jima ga je lastnik steklarnice takó rekoč na poštenje, kajti slaba koča bratov Zoralkov in košček nerodovitnega polja nista toliko vredna, kolikor blago, od obrtnika jima izročeno. O novem letu in po žetvi oddajata mu novce, za blago skupljene, in si pridržujeta le betvo dobička.

Takó hodita brata Zoralka že štiri leta po svetu. Podedovala sta ta obrt po očetu, in dasi jima le malo nese, ne mislita še na drugo opravilo. Zadovoljna in vesela sta, da sta si ta štiri leta prihranila že 90 cekinov.

Oba sta vojaščine prosta in neoženjena. Ženitev še takó ni zamujena! Matej je še le 25 let star, Joško pa 2 leti mlajši. Ta je tudi mnogo lepši od onega. Oba sta iste postave, oba imata enake lase in oči, ali Joškovo lice je glajše in ljubeznivejše. Matej je videti že bolj postaren. Ni tudi čudo! Od malega je hodil po svetu, Joško pa je opravljal laglja dela v steklarnici, ko je oče še živel. —

Matej odpre vrata in potegne z bratom voziček na dvor pod uto. Na dvoru ni žive duše; edino pes priteče od nekod in pozdravlja ubožna gosta dobrikaje se in z repom migljaje. Dobro sta mu znana, saj sta že mnogokdaj tu prenočevala. Mimo gospodarja, priročnega gostilničarja, ki sedi pri oknu pri kupi piva, in mimo stare osebenke, kimajoče na dvoru v senci košate lipe, ni nikogar doma. Drugi domačini so na polji; kajti najbolj trudapolni čas je zdaj za Slovake, čas žetve; po njej seveda lahko počivajo pod hladnimi utami.

Joško prinese vode od vodnjaka in nalije steklenico, ktero vzame z vozička. Ko si ugasita hudo žejo, umijeta z ostalo vodo svoja spočena, ožgana obraza.

Matej je koj pri kraju. Umije, otere se s širokim rokavom hodnje srajce, pogladi z roko lase, opaha zaprašeni klobuk in že gre proti krčmi, da bi se okrepčal s kruhom, sirom in požirkom žganja.

Mlajši brat je gizdavlji. Dolgo se oteplje in čedi, marno razčeše z glavnikom zmrčene kostanjeve lase, da bi mu gladko in lepo legli. Nazadnje vzame ploščnato ogledalo z vozička, pazno se ogleda v njem in si priveže petljo, iz snažne tkanine narejeno, okoli vrata. Še le po dobrem četrt ure pride za bratom v krčmo in zahteva tudi vredno večerjo.

Matej se pogovarja s krčmarjem, a Joško niti ne posluša. Njegove misli blodijo nekje drugje in ne dadó mu mira . . .

Jedva vzame prvi grižljaj kruha v usta, začuje se drdranje prihajajočega voza in veselo smejanje. Pripeljali so žito s polja, in krčmar ide ven, da bi pomagal razkladati.

Matej ostane mirno v kotu za mizo, Joško pa že stoji pri oknu popolnoma premenjen. Skrbno se ogleda, kakor bi se hotel uveriti, je-li dobro opravljen, in menja barvo na obličju.

Zdaj pridejo kola na dvor. Mlad hlapec vodi konje, gospodarjev oče in dve deklici pa gredo poleg voza. Na te deklici zlasti gleda pri oknu stoječi Joško. Ena mu je znana, kajti poluglasno pravi bratu:

«Matej, lej, Marica!» Ta se naglo dvigne, stopi k oknu, in mej tem, ko pozdravlja Joško s pogumnim smehom, maha on s klobukom in kaže belo zobe.

«Hej» Marica «Bog te sprimi! Kako se imaš?»

nekaj Dantejeve prosvete. 21. t. m. se je imelo vršiti nameščenje novega župnika s slovesno sveto mašo in z italijansko propovedjo. Kapitularni vikar tržaški, kanonik Černe, ki dobro pozna razmere v Rojanu ter ogromno večino slovenskih vernikov, je (tako je pisal „Piccolo") poklical k sebi ad audiedum verbum novega rojanskega župnika ter razpredel ž njim sledeči razgovor:

— Vi boćete gotovo propovedovati na dan svoje ' stalacije — rekel mu je kanonik.

Don Jurizza je skušal izogniti se konfliktu, izjavivši, da nima takega namena. Toda mons. Černe je ostal pri tem:

— Vi bodete propovedovali slovenski. . in ako nočete vi, bodem propovedoval jaz!

Sedaj pa je don Jurizza — ki je mož velike energije — izjavil odločno, da istega dne ne bode propovedoval v Rojanu ni slovenski ni italijanski, ni on, ni koji drugi duhovnik, **bodisi tudi katerikoli kanonik!**

— Ali jaz vas odpozovem! — kričal je kanonik, razburjen vsled odpora, kakoršnega ni pričakoval. Don Jurizza, povsem hladen, mu je izjavil, da on (Černe) nima moči v to, ker njegovo imenovanje ne pripada kompetenci ordinarijata, in ker se nikakor ni pokazal nevrednega časti, na katero je povzdignjen. Kolikor se dostaje umestnosti slovenske ali italijanske propovedi na dan slovesnega umeščenja, izjavil je don Jurizza, da je **le on sam sodnik** kakor župnik rojanski; v cerkvi rojanski **zapoveduje le on, sam!**

Kanonik Černe se je razljutil, je otepal okolo osebe, toda don Jurizza je ostal neuklonljiv. To je zanj prva dobljena bitka, koje mu pa gotovo ne odpuste oni, ki vladajo sedaj stvari cerkve v naši škofiji":

Tako torej poroča „Piccolo". In ker ni dobil popravka, sodimo, da je vse resnično. Vprašanje je sedaj: kdo je sporočil židovskemu „Piccolu" ta razgovor, ki se je vršil na štiri oči? To ni težko uganiti, posebno, ako naglasimo, da je bil in je novi rojanski župnik tudi simpatija „Piccola" in prijatelj don Mionija, ki ni hotel dovoliti slovenskega petja pri pogrebu svojega tovariša. — K tej vesti nam je dostaviti še, da je kapitularni vikar suspendoval Jurizzo od župniške časti, a je suspenzijo **preklical** vsled posredovanja **posvetne oblasti** — namreč vodje mestnega magistrata v Trstu, ki je zažugal s sporom mej mestom in škofijskim oblastvom ter s pritožbo na rimsko stolico. — Umeščenje se bo vršilo 21. t. m. pa brez propovedi, kakor je to naglasil novi gospod župnik sam v svojem zgornjem razgovoru. — Tako je zopet sporočil dobropoučeni „Piccolo". Ali je pri tej reči kaj trpela na ugledu cerkvena oblast, naj sodijo oni krogi, ki so posredni uzročitelji tega pohujšanja v duhovskem taboru. In naša „Eco"! O, kako je prizanesljiva, kako mehka. — Bog ne daj, ako bi se od slovenske strani tako počenjalo z višjo cerkveno oblastnijo!

Slovenska šola v Trstu. — Našim čitateljem bo še znana borba tržaških starišev za slovensko šolo v Trstu. Že dve leti je tega, kar je dr. Gregorin, odvetnik v Trstu, predložil na ministerstvo pritožbo proti odloku c. kr. namestništva v Trstu, s katerim je pritrdilo mestnemu magistratu v njegovi sodbi, da ni navezan ustanoviti slovensko šolo v Trstu. Torej po dveh letih se je stvar vendar rešila tako, da je ministerstvo uničilo odlok namestništva in zaukazalo mestnemu magistratu, da mora izvršiti nove poizvedbe, istim pridodati floris mesta tržaškega ter vse doposlati ministerstvu — v šestih tednih. Mestni magistrat se je uprl temu, češ, da bi nove poizvedbe dale isti uspeh, kateri ministerstvo že ima, in sploh, da v šestih tednih ne bi mogel ustreči zahtevi. C. kr. namestništvo je tudi temu pritrdilo, no ministerstvo je zopet sedaj poseglo umes ter dalo nalog, da mesto mora dati zahtevana pojasnila. — V tem smislu poroča namreč isterski dopisnik puljskega osliča. Za resničnost ne odgovarjamo.

Istra. — 30. pr. m. so bili izvoljeni vnovič dež. poslanci gg. prof. Mandić in Jenko enoglasno, Simon Kozulić pa z veliko večino. Tako je zmagala zopet pravična reč. Kaj sedaj zopet ukrenejo gospodje laške večine? — Vprašanje o premeščenju dež. zbora iz Poreča v Pulj še ni rešeno. Vse kaže na nekako resno voljo osrednje vlade, da priče v Istri do normalnih odnošajev. — V Kanfanaru so bile občinske volitve. Izvoljeni so na znan način zopet sami šarenjaki. Naša stranka je vložila protest radi nezakonitostij. — Iz Voloskega je premeščen v Trst okrajni komisar dr. Alfred Manussi-Montesole. „Naša Sloga" piše, da je bil vesten uradnik, ki si je prizadeval tudi hrvaški uradovati.

Grof Badeni v Istri. — Puljski oslič doznaje, da je odločil ministerski predsednik ogledati si razmere v Istri. On se tega veseli, kajti upa, da zmaga pravična stvar italijanske stranke. Ako se veseli on, mi ne smemo žalovati! — Značilno je, da sta bila v avdijenci pri cesarju ž. glavar isterski dr. Campitelli in njegov namestnik dr. Stanger. Prvi je bil pred cesarjem le eno minuto, dočim se je zadržal dr. Stanger pet minut. Njeg. Veličanstvo ga je baje izpraševalo o razmerah deželnozborske manjšine.

Kranjska. — Cesar je potrdil izvolitev g. Ivana Hribarja mestnim županom ljubljanskim. Zopet čestitamo! — V Ljubljani snujejo novo stavbinsko društvo „Dom delavskih stanov" v krogu ljubljanske krščansko-socijalne stranke — 15. in 16. avgusta bo v Ljubljani shod narodno-slovenskih delavcev, da se posvetujejo o organizaciji. — Občni zbor „Dramatičnega društva" v Ljubljani se je vršil 30. pr. m. V odbor so bili izvoljeni na novo: dr. Tavčar kot predsednik, ravnatelj Šubic, dr. Staré, prof. Funtek in prof. Orožen. Od starih so ostali v odboru še dr. Bleiweis, notar Gogala, notar Plantan, ravnatelj Pirc in dr. Tekavčič. — „Obrtno pomožno društvo" v Ljubljani je imelo 1895. l. gld. 768,324.49 prometa, čistega dobička pa gld. 293·58. Rezervni zaklad znaša gld. 33,208·33. — Temeljni kamen kranjskemu gimnaziju so položili 18. pr. m.

Štajerska. — Podporno društvo za revne dijake dvojezične gimnazije v Celji imelo je dne 27. t. m. prvi svoj občni zbor. V odbor so voljeni ravnatelj Glowacki, Kosi, Bernik, Atteneder, opat Ogradi, dr. J. Vrečko in dr. J. Sernec. Društvu so takoj pristopili razni rodoljubi — „Celjski Sokol" priredi meseca junija (dan se pozneje naznani) izlet v Vojnik, kjer bo „ljudska veselica" enaka lanskej. — Učiteljsko društvo v Ljutomeru bode praznovalo 25-letnico svojega obstanka dne 11. junija t. l. — Na Cvenu pri Ljutomeru se je ustanovila meteorologična opazovalna postaja; vodi jo naučitelj g. F. Pušenjak. — Nikola I. knez črnogorski je sprejel njemu poklonjeno „Slovensko pesmarico" Vekoslava Vaupotič-a in zapovedal, da se hrani v njegovej privatni knjižnici ter se je zahvalil z velelaskavim pismom za dar skladatelju. — Na shodu štajerskih učiteljev v Gradci bilo je čez 1000 udeležencev navzočih. Učitelj Hórvatek je v svojem jako obširnem in temeljitem govoru, ki je trajal 1 in pol ure, pojasneval pretužni položaj učiteljstva ter je končno nasvetoval resolucijo, v kateri so vse tirjatve učiteljstva kratko pa jedrnato in odločno navedene. Ta resolucija sprejela se je jednoglasno.

Koroška. — „Mir" poroča: Slovensko hranilno in posojilno društvo je imelo l. 1895. prometa 115,366 gld. 84 kr. Čistega dobička je bilo 337 gld. 84 kr., upravnih stroškov 120 gld. Rezervna fonda sta narastla na 3228 gld. 95 kr. — Za podžupana v Celovcu je bil izvoljen dr. Metnic. Zatrobil je v isti rog, kakor župan Neuner, da hoče „varovati" celovško nemštvo! Vse drugo je tem ljudem sevéda deveta skrb. — Kakor čujemo iz zanesljivega vira, je pred kratkim časom deželni šolski nadzornik gosp. dr. Gobanc vložil prošnjo za vpokojenje. — Na Djekšah je umrl posestnik L. Pokeršnik p. d. Kramar, star 43 let. Bil je načelnik posojilnice in zavarovalnega društva. — Spominjski kamen so odkrili g. deželnemu predsedniku na Zg. Beli. Nj. ekscelenca se je kajpak sam potrudil k slavnosti, s katero so ga proslavljali. — Celovški podružnici nemškega „schulvereina" sta imeli zadnjič shod, pri katerem so bridko tožili, da „schulverein" hira! Le tako naprej! Prvo besedo so imeli kakor vselej ljudje, katere je rodila slovenska mati, kateri pa sedaj veljajo za velike Nemce pred Bismarkom in celovškimi purgarji. — V Celovcu se je ustanovil odbor, ki je izdal oklic za nabiranje milodarov za časten spomenik pok. profesorju Ledovšeku. Milodare sprejema uredništvo „Mira".

Razgled po svetu.

Avstrija. — Delegacije so se otvorile 30. pr. m. v Budimpešti. Cesar je prišel tudi v Budimpešto 31. t. m. V ponedeljek je sprejel obe delegacij. V svojem govoru se je zahvalil na izrazu sočutja v smrti nadvojvode Karola Ljudvika ter naglasil prijateljsko razmerje med monarhijo in drugimi državami. Postopanje trozveze je mnogo pripomoglo za ohranjenje mirú Potrjenjem Ferdinanda Koburga bolgarskim knezom je pripoznano dosedanje položenje na Balkanu. Naša zavarnica Italija je „visoko dvigala čast svoje zastave" nasproti mnogo močnejšemu sovražniku. Predsednikom avstr. delegacije, ki zboruje prvič v lastni palači, je izvoljen baron Chlumetzky, ogerski Koloman Szél. Skupni državni proračun kaže 160 mil. stroškov. Izvenredni strošek za vojsko znaša 14 milijonov. Od teh se uporabita 2 za puške-repetirke, 3 za trdnjave, 650.000 gld. za brezdimni smodnik, 5000 gld. za dvokolesa. Povrhu se zahteva še odobrenje gl. 80.000 kot strošek zastopanja Avstrije pri kronanju ruskega carja. Proračunski odbor avstr. delegacije prične svoje razpravljenje 10. t. m. Proračun Bosne-Hercegovine kaže za l. 1897. gld. 78,577 prebitka. — Po končanju delegacij gotovo da odstopi vojni minister Krieghammer, njega zameni baje sedanji železniški minister Guttenberg, tega zopet član nemške levice Rusz. Skomine! — Nadvojvodi Albrehtu so nameravali povzdigniti spomenik v Brucku na Litvi. V to svrho so nabrali že 150.000 gld. Sedaj so spremenili načrt tako, da se isti povzdigne na Dunaju, za kar se potrebuje še 100.000 gld. — Državni dolg znaša koncem l. 1895.: splošni drž. dolg avstrijski gl. 2.756,100.245; v državnem zboru zastopanih dežel in kronovin pa gld. 1.405,217.334, torej skupno gld. 4.191,317.579. Z letno potrebo obrestij v znesku gld. 175,737.087, znašal je dolg državnih not gld. 193,530.593. — Gospodska zbornica je sprejela soglasno volilno preosnovo. — Antisemitski dunajski zastop je izvolil v mestni svét vse same svoje privržence, ker so odklonili izvolitev nemški liderlci. — Binkoštne praznike se je mudil dr. Lueger v Levovu na Poljskem, da je proučil tamošnje socijalno-krščansko položenje. — Dolenjeavstrijski deželni zbor se snide tekom meseca v kratko zasedanje, da reši premembo volilnega reda po vladni volji, ker je vlada ni predložila v potrjenje, kakor je bila sprejeta v zadnjem zasedanju.

Državni zbor. — 20. pr. m. poslanska zbornica je nadaljevala razpravo o reviziji zemljiško-davčnega katastra. V tej razpravi je podal finančni minister nekaj neveselih podatkov, ki so oparili poslance, še bolj pa oparije davkoplačevalce. Govoré o predlogu manjine, zahtevajočem, da se glavna svota zemljiškega davka zniža za $2^1/_2$ milijona, dočim predlaga vlada samo $1^1/_2$ milijona, je rekel namreč finančni minister, da vlada sicer pripoznava krizo v gospodarstvu in kmetijstvu, da bi se pa vlada vendar morala odpovedati vsaki nadaljni akciji v prid kmetijstvu, ako bi zbornica vsprejela predlog manjine. Trdo to izjavo je podprl finančni minister z nadaljno objavo, da državne finance nikakor niso tako ugodne, kakor se misli sploh. V letu 1897. in 1898. bodemo morali priznati, da beseda „prebitki v blagajni" je bila le — prazna bajka. Temu pa ni kriva uravnava plač uradnikov, kajti to je stvar, ki se mora rešiti in ki teče vsporedno s položenjem države, neugodnim samim ob sebi. Zahteve, ki se stavijo do države, so toli gorostasne, da vlada stoji pred točko, koje ne bi hotela doživeti. Minister je vprašal nadalje, da-li želi zbornica, da pridemo ob pridobitev odstranjenja deficita? Povišanje davka na pivo, žganje in sladkor se bode moralo dovoliti, če ne tej, pa drugi vladi. Na vsklik posl. Kaizla „Kje je deficit?" odgovoril je minister: To se pokaže v prihodnjem proračunu! Pokaže se, da sedanji proračuni posamičnih ministerstev niso bili popolni in se je dogodilo marsikoje prekoračenje. Ako se proračunava redno in se poštevajo naraščujoče potrebe, potem nam mora priti pred lice deficit. Letos se tudi dohodki ne višajo, kakor so se lani. Ako zbornica vsprejme predlog manjine, potem pa mora nastopiti dvojna posledica: vlada bi morala zaustaviti finančno akcijo v prid kmetijstvu, in prišlo bi, kar itak mora priti, toda potem v povečani meri: povišanje neizravnih (indirektnih) davkov. Ta izjava je — grozno poparila poslance. V večerni seji se je pričela podrobna razprava o reviziji zemljiško-davčnega katastra in so se vsprejeli §§ 1 do 6. Finančni minister je zopet zatrdil, da novi davki na užitnine pridejo na korist tudi deželam in da kmetijstvu se more pomoči le s primerno akcijo. Zajedno je predložil zakonski načrt, s kojim se podaljša doba veljavnosti dosedanjih določil o davku na stanarino v Trstu. — V seji 21. pr. m. so bili vzprejeti §§. 7. do 17. Razpravljalo se je potem o §§. 18. do 20., a se je razprava pretrgala. Z ozirom na izjave finančnega ministra, s kojimi se je bil isti uprl predlogu manjine, da bi se ukupna svota zemljiškega davka znižala za $2^1/_2$ milijona, in iz kojih izjav je zvenelo naznanilo, da državne finance niso tako ugodne, kakor se misli sploh, da dosedanji proračuni niso bili „popolni", in da vlada stoji pred točko, koje ne bi hotela doživeti, stavil je v tej seji posl. Vašatý nujni predlog, s kojim je zahteval pojasnila o visočini in kakovosti gotovin v blagajnah do leta 1895. ter o uporabljanju istih. Zajedno je zahteval od finančnega ministra, da naj se s proračunom vsakokrat predloži tudi predloga o uporabi gotovin v blagajnah. Finančni minister ustal je takoj in dal nastopna pojasnila: Iz govora posl. Vašatega bi utegnilo nastati domnevanje, kakor da je zmanjkalo 100 milijonov gotovine iz blagajen. Prosi torej, da bi se delala razlika med gotovinami v blagajnah in prebitki v blagajnah. Gotovine v blagajnah so potrebne tudi državi, kakor vsakemu podjetju. V Avstriji imamo mnogo blagajen, ki morajo biti primerno preskrbljene, ker iste preskrbljajo vso upravo. V deželnih glavnih blagajnah in v državnih blagajnah je 102—110 milijonov gotovine, druzih 100 milijonov je po druzih blagajnah, sosebno na železnicah, poštah in brzojavih. Vlada pa more razpolagati le z onimi svotami, ki so v državnih osrednjih blagajnah. Ako je on, minister, govoril o gotovinah v blagajnah kakor o kaki bajki, menil je s tem le to, da od istih ni možno ničesar oddati, ker morajo krožiti. — Kar se dostaje druzega vprašanja — prebitkov —, odgovoril je minister že v odseku, da kontrola o uporabljanju pristoji državnemu zboru, oporekati pa mora menenju, da so ti prebitki veliki, kajti porabilo se je 10 milijonov za odkup solilnic in 4 milijone za Ljubljano, a skoro se predloži zakonski načrt, s kojim se bode zahtevalo jeden milijon in pol. Konečno se je minister izrekel proti nujnosti predloga in zbornica je tudi odločila po želji ministra. V večerni seji zbornice poslanec se je nadaljevala razprava, so se vsprejeli §§. 18. do 20. Po odloženju razprave interpeloval je posl. Schwarz radi sokolske slavnosti v Českih Toplicah. Na to interpelacijo je odgovoril ministerski predsednik, da so oblasti, zaupajoče treznemu mišljenju prebivalstva, dovolile toliko slavnost Sokolov, kolikor slavnost turnerjev. Ker je odbor turnerjev odpovedal slavnost vsled smrti nadvojvode Karola Ludovika, se je seveda premenila vsa stvar. Oblasti so se morale bati, da bi vršenje sokolske slavnosti napravilo neugoden utis na prebivalstvo. To je vzrok, da se je prepovedala slavnost, ne pa kaka nasprotnost do naroda češkega. — V seji 23. pr. m. je zbornica dovršila razpravo o zemljiško-davčnem katastru, vsprejemši predlog manjine, da je znižati glavno svoto zemlj. davka za $2^1/_2$ mil. gld. Na to se je vršila volitev v delegacije. Za Trst je izvoljen Luzzatto (namestnik Burgstaller). Za Istro Rizzi (namestnik Biankini). Za Istro so volili trikrat, ker je bila jednakost glasov; potem je odločil žreb. Za Kranjsko je izvoljen Klun (namestnik Višnikar), za Goriško Gregorčič (namestnik Hohenlohe). Tudi za Nižjeavstrijsko je moral odločiti žreb, ker je bila jednakost glasov med liberalci in antisemiti. Žreb je odločil za vse tri antisemite. — Vlada je v seji 27. pr. m. poslanske zbornice predložila kreditne predloge za Kranjsko. Predlaga, naj se dovoli obrestovano posojilo v znesku 1,500.000 gld. in sicer 550.000 gold. za zgradbo deželnega dvorca, 450.000 gld. za mestni regulacijski zaklad in 500.000 gld. za posojila hišnim posestnikom v Ljubljani in v okolici. Posojila bode obrestovati po 3%. Dovoljeni znesek se izplača v treh obrokih l. 1896., 1897. in 1898. Za 1896. l. zahteva vlada, naj se k proračunu dovoli naknadni kredit v znesku 500.000 gl., da se izplača prvi obrok, ostala obroka je postaviti v proračun za l. 1897. oziroma za l. 1898. Posojila bode vrniti v 20 jednakih letnih obrokih začenši od 1. januvarja l. 1901. Vse uloge, pogodbe itd. so oproščene kolkov in pristojbin. V motivih, dodanih predlogi, se poudarja, da je s tem posojilom definitivno sklenjena državna pomožna akcija, potrebna vsled lanskega potresa. — V isti seji poslanske zbornice je posl. Kaiser nujno predlagal, naj vlada opravičí, zakaj so orožniki v Libercah streljali na delavce, ko se ti niso nič ustavljali. Sledila je razprava o zakonu glede popustov pri zemljiškem davku v slučaju elementarnih nezgod. — Poslanska zbornica bode zborovala do drugega tedna meseca junija, da reši predlogo o novem davku na sladkor. — Zbornica poslancev je dovršila 29. pr. m. razpravo o predlogi radi odpisavanja zemljiškega davka o elementarnih nezgodah. Koncem seje so interpelovali nemški liberalci vlado radi kršenja jednakopravnosti od strani večine mestnega sveta dunajskega. Antisemitska večina je namreč sklenila, da ni voliti nobenega žida mestnim svetovalcem. — 30. pr. m. pa je razpravljala zbornica o nujnem predlogu posl. Haucka, poziljajočem vlado, naj varuje svobodo dijaštva in njega društev, ter o nujnem predlogu posl. Luegerja radi postopanja proti onim, ki so proti mileniju. Utemeljevaje nujnost svojega predloga je rekel dr. Lueger: Kako je to, da je avstrijsko ministerstvo primorano braniti z golo sabljo milenijske slavnosti ogerske, in zakaj daje ogerska vlada stvari toliko važnosti, da zahteva skoro, da bi morali vsi pasti na kolena pred milenijem ogerskim? Kako se more avstrijsko ministerstvo tako ponižati, da je podobno hlapcu ogerskega. Nam se predbaciva, da hujskamo ljudstvo proti tistim slavnostim; mi pa zahtevamo, da se stvar popolnoma osvetli ter prouči malo od blizje, kako Ogerska postopa z nami Avstrijci. Ali vedo gospodje, kako postopajo Ogri z našimi častniki in kako pišejo o njih? Tu je pripovedoval govornik, kako žaljivo je pisal neki budimpeštanski list o naših častnikih in kako je pisal Fran Košut, in potem je nadaljeval, da nijeden Avstrijec se ne sme udeležiti milenijskih slavnostij, ako ima le mrvico patrijotizma v sebi. „Jaz nočem motiti židomadjarske gospode ne v Budimpešti, ne v njih haremih. Toda dovoljeno nam mora biti, da povemo vso resnico". Pripomniti bi bilo še, da je govornik ostro napal tudi nemške liberalce, očitaje jim, da podpirajo Ogre le zato, ker je med poslednjimi merodajen židovski upliv. Naučni minister Gautsch je odgovoril, da dijaki niso bili kaznovani, ker se niso hoteli biti z Židi, ampak, ker so proglasili Žide brezčastnimi. O notranjih stvareh Ogerske naj bi se sploh ne govorilo v našem parlamentu, ali pa le s skrajno rezervo. Milenijska razstava da se je priredila cesarju v čast. Ogerski se ne utika v notranje avstrijske zadeve. V svojem odgovoru je rekel dr. Lueger, da ministri naj bodo veseli, da je vsaj jeden tu, ki govori resnico mesto njih; ponovil je, da se grdo postopa z Nemci na Ogerskem in da ogerska država ne čuva vere katoliške. Nujnost predloga Luegerjevega se je odklonila s 75 proti 43 glasom. V isti seji se je popolnoma rešila vsa predloga o preosnovi davkov; v drugem branji pa se je sprejel zakon o znižanju volilnega cenzusa od 5 na 4 gld.; predlog manjšine, da bi se cenzus znižal na 3 gld. oziroma na 2 gld., je pal. Slednjič je zbornica dognala razpravo o zakonu o patentih (privilegijih). Trgovinski minister je zatrdil, da po vsprejetju tega zakona bode mogoče vstopiti v zvezo za varstvo obrtne lastnine.

Ogerska. — Grof Appony ne odstopi s političnega pozorišča. Tako je poročal sam v klubu svoje stranke. — Z razstavo gre piskava. Madjarji so opustili namen, 8. t. m. krožiti po mestu v Budimpešti z banderljem, na katerem bi se nosila tudi ona srbska zastava, ki je uzročila znani spor mej njimi in Srbijo. Madjarji so si delali reklamo za svojo švindelsko razstavo celó v Ameriki. Kakor poroča iz Amerike redni dopisnik zaderskega „Nar. Lista", so pričeli hkratu prinašati vsi amerikanski časopisi dolge članke o madjarski razstavi in o Madjarjih sploh. Neki čikažki časopis je prinesel članek „Krščanstvo je dolžno svoj obstoj Ogerski". V tem je pripovedoval, da so Madjarji ubranili krščanstvo proti krvoločnim Turkom ter se spominja Nikolaja Zrinskega in ga naziva „madjarski Leonid", vse Madjarje pa „the bulmark of Christendom" (zaščit krščanstva ali antemurale cristianatatis). Tako so torej kitijo Madjarji tujim perjem, saj je vsakomur znano, da so bili to Hrvatje in Slovenci in ne Madjarji. — V Moskvi o kron. slavnosti bivajoči poročevalci raznih evropskih časopisov so se baje obrnili z vprašanjem v Budimpešto, ako bi jim bil ljub korporativen obisk razstave. Kot odgovor so dobili zatrdilo srčnega sprejema.

Ostale države. — Ustaja na Kreti se čedalje bolj razširja. Velesile se dogovarjajo s turško vlado o skupnem postopanju, da se zaduši ustaja, ker turška vojska sama ne more nič opraviti. — Francozi priredé prihodnje leto s pomočjo svoje vlade veliko obrtno razstavo v Pragi. — London šteje po najnovejši statistiki 4,411.271 prebivalcev. — Baratieri je prispel v Asmaro, kjer se vrši razprava proti njemu. Italijanska zbornica je skoraj enoglasno privolila, da se ga sme sodnijsko preganjati. — Rudini je doživel poraz v ital. zbornici, ker hoče sedeti na dveh stolicah, česar pa Italijani ne marajo. Glasovali so proti njemu, da zvedo njegovo pravo mišljenje. Vsled tega se pričakuje razpust zbornice in nove volitve, ako kralj v to privoli, oziroma odstop ministerstva. — Trdnjava Adigrad je uničena, da se je ne bodo mogli posluževati več ne Italijani in tudi ne Šoanci. — Črnogorski knez pride v Belgrad 14. t. m. — 27. dan je sklicana tam skupščina članov radikalne srbske stranke, da se izjavijo o političnem položenju v Srbiji. — V Rumuniji je nastal spor mej prvim rumunskim mitropolitom in sinodsko skupščino, ki je zaključila, staviti ga pod obtožbo in suspendovati od cerkvenega opravljanja, ker je postopal preveč samooblastno. — Nemški car je 26. pr. m. imel zopet govor vojski, katero je nadzoroval v slavo kronanja ruskega carja. — Turški sultan je baje zbolel na živcih. Tako poročajo iz Londona. — O balkanski zvezi poročajo, da so ji nasprotni Rumunija in Grška, dočim jo zagovarjajo Bolgarija, Srbija in Črnogora. Ta zveza bi bila v podporo rusko-francoski. — Stari knez Bismark je dobil še enega vnuka. Soproga njegovega sina Viljema mu je naredila to veselje. — Francija je odpoklicala svojega dosedanjega odposlanca v Berolinu ter imenovala druzega. Odsek francoske zbornice je soglasno zaključil sprejeti vladno predlogo, naj Francija zasede Madagaskar, kar je Angleže razburilo. — V Zjedinjenih državah je bila 26. p. m. takšna nevihta (ciklon), da je uničila 30 milj dolg $^3/_4$ milje širok prostor. Usmrtila neštevilno oseb in porušilo do tal več hiš. — Spor mej Španijo in Zjed. državami se zopet ostri. Reč je namreč ta, da parniki ameriških držav tihotapijo v Kubo streljivo, hrano in drugo potrebno blago ustašem. Ker se je posrečilo španski financi, zasačiti eden tak parnik, napolnjen z orožjem za ustaše, so bili zaprti kapetan in mornarji ter pred vojaškim sodiščem obsojeni na smrt. Ker so kapetan in pet mornarjev amerikanski podaniki, eden mornar pa angleški, niso dovolile Zjed. države, da se obsodba zvrši, tako tudi Anglija ne, ter so protestovale proti temu, a krvižejni general Weyler je moral ustaviti konečno zvršitev obsodbe, kar ga je zelo bolelo, da je hotel odstopiti. Kako konča reč, sporočimo.

Obe deklici se obrnete k oknu in mlajša, plavolaska, zakliče osupla: «Kaj vidva sta, steklenkarja? Bodita pozdravljena!»

Rada bi ostala pri oknu, a zdaj ne gre to; treba je žito zložiti. Ali naj bi ona dva pomagala!

«Kaj naji tako gledata!» rečete obe deklici ob enem; «pojdita pomagat!»

Bratoma je to ravno prav. Naglo zletita ven in pridno pomagata zlagati snopje na skedenj.

Nekaj časa na to pride drugi voz žita, in delo gre urno od rok.

Matej se je razveselil. Marica mu podaja snope in on jej vé vedno kaj praviti. Pripoveduje jej, kako sta bila to leto o svetem Janezu v Pragi, kako sta videla tam Slovakinjo, ki je bila popolnoma njej podobna in kako sta potlej dolgo hodila za njo, ker sta menila, da je ona.

«Vse svoje življenje nisem bila v Pragi», trdi Marica odkritosrčno, «in kako bi bilo mogoče, da bi vidva za menoj letala?»

Dekle pogleda zdaj na mlajšega Zoralka, ki podaja snope drugemu dekliču; ta pa ne ve Marici nič lepega povedati. Le smeje se in zarudi, ako se njiju pogleda vjameta, in poznavatelj človeškega srca bi takoj videl, kako se dečko trudi, da bi nikdo ne videl in slutil, kako ima Marico rad.

Joško pozna Marico že 4 leta, od tedaj, ko je začel hoditi z bratom po svetu. V tej krčmi sta prenočevala. Le dva pota na leto je videl deklico, ali to je bilo dovolj, da se spomni na njo vselej, kadarkoli zajdo njegove misli na to najlepšo pot.

O pustu bi ji bil že skoro rekel, da jo ima rad. Tedaj je kupovala od njega pobarvano steklenčko, in ko je vprašala, koliko velja, ni hotel Joško povedati cene, da bi jo vzela zastonj. Marica pa je ni hotela. «Ne, tega ne morem», branila se je z navadnim izgovorom. Tedaj ji je hotel Joško povedati, da jo ljubi, toda ni si upal. Spomnil se je, da ima Marica po roditeljih sto cekinov in bi ga morebiti za to ne hotela. V tem je prišel Matej k njima na dvor. Ko je videl, kaj se godi, izbral je še mnogo lepšo steklenico in jo smehljaje posilil Marici v dar, da bi imela od obeh kak spomin. Nazadnje je vzela oba darova, in Joško je drugi dan z veliko radostjo opazil, da je podarila lepšo steklenico bratovo drugi deklici, njegovo pa obdržala. Batur je zamolčal to. Čudno! — ljubil ga je tako prisrčno — saj je imel na svetu samo njega, — a koliko misli na Marico, ni mu nikoli povedal! Kadar je Matej pričel o njej govoriti in je ni mogel prehvaliti, bilo je Jošku, kakor bi ga brat z vsako besedo zbodel; ali ne da bi se mu razodel! In vendar je dobro vedel, da ljubi redkokdaj na svetu brat brata tako, kot Matej njega. Kako zvito in požrtvovalno je zakrival njegove napake rajnemu očetu, jako natančnemu možu! Ko je hodil Joško na vojaški nabor, opremljal ga je vselej Matej s trdno namero, prositi gospôdo, če vzamejo brata, naj raje njega odberejo mesto slabljega Joška. In vedno mu je skušal dobri Matej olajšati skrbi in težave; vedno mu je privoščil kaj boljega nego sebi. Tudi podedovano kočo, od katere sta dobivala na leto 6 cekinov najemnine, dal je po očetovi smrti pripisati Jošku, rekoč, da bi že pretrpel brez nje. Zato pa je Joško danes trdno sklenil, da se ne bo dalje pregreševal nad bratovim zaupanjem in da mu razodene, kaj se mu godi v srcu.

Ko je žito zloženo, idete deklici krave molzt, hlapec oskrbi konja, na to pa pridejo vsi na dvor k skupni večerji. Gospodinja prinese latvico kislega mleka in hleb kruha, in prijazno pokliče tudi naša steklenkarja k večerji.

Vsi se vsedejo v lopo, tudi osebenska dvojica se pridruži, in ono ljubko pomenkovanje nastane, ki dela na kmetih po celodnevnem težavnem delu večerjo tako prijetno.

(Dalje pride).

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — V zadnji številki smo prinesli vest o slogi v stranki prava. Oba kluba „čistih“ in „nečistih“ sta sprejela dogovorjene pogoje, po katerih bi prenehali obe dosedanji glasili, namreč „Hrvatsko pravo“ (čistih) in „Hrvatska domovina“ (nečistih) ter bi izhajalo skupno glasilo „Hrvatski Glas“. Ukljub temu, da sta sprejela kluba pogoje — vendar ni dosežen konečni uspeh radi formalnostij pri glasovanju klubskih članov, ki bi se imelo vršiti v skupni seji. Daljni dogovori niso pretrgani. Iz vsega je razvidno, da nekateri gospodje v stranki prava nimajo resne volje za slogo, marveč iščejo dlako v jajcu ter se po nepotrebnem prepirajo na škodo hrvaškega naroda. — Brat dra. Franka, vodje „čistih“ pravašev, Jakob Frank, sotrudnih pri „Agramer Tagblattu“, je moral odstopiti iz uredništva, ker se je dognalo, da je v nekem oseškem nemškem časopisu pobijal sam svoje čianke, katere je spisal v „Agramer Tagblattu“. Tako polovičarstvo je vredno palice! — V uredništvu „Obzora“ se je vršila prošli teden preiskava radi neke vestice o banovi okrožnici glede obiskovanja milenijske razstave. Redarji so obsedli tiskarno in uredništvo, dočim je državnega pravdnika namestnik vršil preiskavo, da bi dobil rokopis Preiskava je bila brezuspešna, kajti rokopis ni prišel na dan. Zato pa je bil obsojen „Obzorov“ urednik na 150 gld. globe in 250 gld. zgube na kaveiji, katero baje pošljejo v Budimpešto za pokritje deficita razstave. Tako se godi Hrvatom pod slavno madjarsko vlado. — Iz Zagreba mislijo narediti parni tramvaj v bližnji Podsused-grad. — Češki pisatelj Jelinek, kateri nas je zapustil, mudi se v Zagrebu.

Dalmacija. — Res krasna slavnost se je vršila 31. pr. m. v Šibeniku pri odkritju Tommaseovega spomenika. Sodelovali so vsi krogi: Hrvatje, Srbi in Italijani. Slavnosti je bil navzoč tudi cesarski namestnik. Velika množica ljudstva je sodelovala pri slavnosti. Nebroj parnikov je pripulo z gosti iz Splita, iz Zadra in od drugod. Godbe so svirale, pevci so peli hrvaške in italijanske pesmi, z besedo, slavnost je imela mejnarodni značaj. Seveda se je pričakovalo neredov, kajti vlada je pripravila vse potrebno za slučaj, ako bi se prijeli za lase slavilci, vendar vse je bilo nepotrebno, kajti slavnost je končala lepo, čeprav ne na splošno zadovoljnost. — V Zadru so se ponovili zopet izgredi proti Hrvatom in Srbom. Takrat obsojajo izgrede tudi zmernejši Italijani, bojé se, da zgubé simpatije Srbov. — V Splitu je neki podkupljeni težak s kamnom napadel redarstvenega narednika. Namen je imel, ubiti ga, kar se mu ni posrečilo; prišel je v roke pravici. Priznal je, da je bil za to najet od nekega Italijana.

Češka. — Na Moravskem dobé haje koncem stoletja vseučilišče, pa ne češko nego utrakvistično. Tako poroča olomuški „Pozor“. — V Brnu se je vršil o Binkoštih zbor nemškega „sulverajna“. Dokazalo se je, da nazaduje, kajti lansko leto imel je za celih 40.000 gld. manj dohodka nego predlanskim. Zaključilo se je, ustaviti ustanovljenje nekaterih nemških šol v slovanskih okrajih radi pomanjkanja denarja. Na zboru se je poudarjalo napredovanje Slovanov. Gospodje prihajajo do spoznanja! — Moravski veleposestniki so sklenili sporazum. Češki konservativci dobodo vsled tega 2 sedeža več. Nemci so se morali udati konservativnim Čehom, ker bi se jim drugače godilo slabo. Moravski Nemci, čeprav v večini v drž. zboru, so izvolili v delegacijo tudi jednega Čeha.

Poljaki. — Ker se izseljujejo trumoma v Ameriko, odpošlje gališki dež. odbor v Brazilijo svoja dva zastopnika, da se prepričata o položaju izseljencev. Tudi škof Sembratovič pošlje grško-katoliškega duhovnika, da bo v tolažbo izseljencem, katerim se gotovo ne godi dobro, ker se že povračajo popolnoma obnemogli v staro domovino.

Bosna-Hercegovina. — V Priedoru so posvetili novo katoliško cerkvo. — Ravnatelj bos.-herceg. pošte je upeljal pri prevožni pošti neko novost, ki ne bi bila neumestna tudi pri nas. Odločil je namreč, da se ima ta voz ustavljati pred vsako gostilno ob cesti in v vasi, ki šteje najmanj deset številk, a poštovodja ima pravico sprejemati slučajna navadna in priporočena pisma ter nakaznice do 20 gld. Na ta način bo marsikomu prihranjena dolga pot. — V Mostaru je izšla prva številka zabavno-poučnega časopisa «Zora», ki je pisan v srbskem duhu.

Lužiški Srbi imajo svojo „Matico“. 8. aprila je imela občni zbor, kateri se je pečal z vprašanjem o zidanju „Narodnega Doma“ v Budišinu. Nje imetje znaša 5040 mark (nemških, ker lužiški Srbi spadajo pod Nemčijo). Knjig je prodala 7789 komadov. Kmalu otvorijo svojo enografsko razstavo v Draždanah.

Srbija. — Časopisi poročajo, da so se razbili dogovori vseh srbskih strank pod kraljevim predsedništvom, ki so imeli izdelati novo ustavo. Radikalci so namreč izstopili iz odbora, ker jim kralj ni hotel obljubiti, da ustreže njih želji ter da pokliče na vlado precej po sprejemu nove ustave nevtralce ali radikalce.

Srbi na Turškem. — Iz statističnih podatkov v srbskih šolah na Turškem za l. 1892.-3. ter 1893.-4. posnemamo, da je bilo prvega šolskega leta 112 ljudskih šol s 4551 učenci in učenkami ter 131 učitelji in 19 učiteljicami; v drugem š. letu pa je bilo 123 šol s 5384 učenci ter 150 učitelji in 23 učiteljicami. Šole vzdržujejo deloma sami Srbi, večinoma pa turška vlada. Tako je v Turčiji!

Bolgarija. — Pobratimstvo v Plovdivu. — Iz Plovdiva nam pišejo: „Mesto Plovdiv leži romantično na treh skalnatih vrhih, zato so je imenovali Rimljani nekdaj „Trimontium“. Znamenito je in slavno ter najprimernejše, da so se na praznik sv. Cirila in Metoda, ki se praznuje po pravoslavnem koledarju dne 23. maja, zbrali na teh „treh vrhih“ zastopniki treh bratov jugoslovanskih: Bolgarov, Srbov in Hrvatov. Došlo je namreč „srbsko pjevačko društvo“ iz Pirota, katero šteje okolo 40 pevcev, potem dični tamburaški zbor „Hrvatske Zadruge“ iz Sofije (20 oseb), a vsprejelo jih je „bolgarsko pevsko društvo“ plovdivsko, broječe nad sto članov. — Plovdivski mestni zbor, na čelu mu oba podžupana, gg. Kravarev in Argiriadis ter plovdivsko „pevčesko družestvo“ s svojim predsednikom prof. Bezenškom, pričakovali in vsprejeli so goste na postaji jako slovesno. Bil je res vzvišen trenutek, ko so stopali iz istega vlaka Srbi in Hrvati skupaj roko v roki. Bolgari so bili navdušeni, gledaje na to bratsko slogo, kateri se oni kot tretji iz srca pridružujejo. — Znano je, da so odnošaji mej Bolgari in Srbi postali v poslednjih časih najprijaznejši. Dva posebna vlaka sta vozila Bolgare v Beligrad, ko je bil tam knez pri kralju; a dva posebna vlaka sta pripeljala sedaj ob binkošnih praznikih srbske goste v Bolgarijo: jeden vlak v Sofijo, drugi v Plovdiv. — Bilo bi preveč obširno, ako bi hotel opisovati vsako točko programa o vzprejemu, o gostovanju in slo Samo nekatere važneje reči, ki so tudi za druge brate, posebno za Slovence zanimive, naj omenim in napišem. — Želja Bolgarov, kakor tudi Slovencev je, naj bi se vendar že ustanovila bratska sloga tudi mej Srbi in Hrvati, kakor zdaj vlada mej drugimi Jugoslovani. To željo izrazil je v primerni obliki povodom pozdrava gostov in pri banketu predsednik plovdivskega pevskega društva. On, kot Slovenec, je govoril v svojem imenu ter v imenu Bolgarov, katerim predseduje. Navzoči Srbi in Hrvati so se pozivu z navdušenjem odzivljali. — Da bi se ta želja lažje ustvarila, treba posredovanja; a lepšega posrednika ni, kot sta pesem in glasba. Ako je apolon celo divje zveri ukrotil, kako ne bi pesem krotila strasti in sovraštva. — Da bi se torej dala tej ideji konkretna oblika, zbrali so se na binkoštno nedeljo vsi pevci in tamburaši v salonu plovdivske „učiteljske družbe“ ter po kratkem debatiranju sklenili naj se osnuje „Zaveza (zadruga, sojúz) vseh jugoslovanskih pevskih društev“. Ta naj ima svoja zborovanja in koncerte jedenkrat v Belemgradu, drugikrat v Zagrebu, tretjikrat v Sofiji, četrtikrat v Ljubljani, petikrat v Plovdivu, šestikrat na Cetinju itd. — Ta sklep je bil vsprejet soglasno z velikim odobravanjem od zbranih 200 pevcev in tamburašev hrvatskih, srbskih in bolgarskih. A da tudi Slovenci ne bodo nikakor ostali na strani, v znak tega bil je izbran z aklamacijo Slovenec g. prof. Bezenšek predsednikom odbora, kateri ima nalogo, da stori kar treba za realizovanje tega sklepa. V odbor so izbrani, kakor je bilo brzojavno poročano: Bolgar dr. Nečev, državni pravnik v Plovdivu; Srb Vasa Pavlović, ravnatelj telegrafa in pošte v Pirotu ter predsednik srbskega pevskega društva; Hrvat Ivan Lovrić, vodja državne tiskarne v Sofiji ter predsednik tamburaškega zbora „Hrvatske Zadruge“. — Ti odborniki se snidejo ob prvi priliki v Sofiji, da sestavijo poziv v vseh štirih jugoslovanskih jezikih do raznih pevskih društev na slovanskem jugu.

Upamo, da nas bode slovansko časopisje po vseh naših pokrajinah podpiralo pri izdelovanju težavne, a prelepe in važne zadače. Slavna pevska društva po Slovenskem in Hrvatskem pa tem potom prosimo, naj blagovole naznaniti soglasje pismeno ali brzojavno predsedniku A. Bezenšeku v Plovdivu (Philippopel). Toliko za danes. Končam z besedami slavnega hrvatskega pesnika:

„Zora puca u Balkana,
„Bit će dana . . .

Rusija. — Kronske slavnosti končajo 7. t. m., ko zapusti Moskvo car. Po končanem činu kronanja je bil razglašen ukaz, s katerim je olajšal kazen sibirskim prognancem in hudodelcem raznih vrst, oprostil preganjanja mnoge osebe, ki so bile v preiskavi, ter podaril veliko denarja v dobrodelne namene. Odlikoval je mnogotere osebe, mej temi tudi nadvojvodo Evgena, kateri je zastopal našega carja. Pri slavnosti se je zgodila tudi velika nesreča, čez 2000 oseb je bilo namreč udušenih radi velike gnječe ljudstva na polju, ki je bilo pripravljeno za ljudsko veselico. Delili se je imela hrana mej udeležence; ljudstvo se je vedno bolj naprej rivalo — bilo ga je do 800.000 oseb — tako, da ni bilo nikjer oduška. Razgnati ga ni bilo mogoče Redarstvo je prišlo na konjih, a so tudi oni plačali z življenjem, ker so bili zmečkani s konji vred. Ta žalostna točka splošne slavnosti, je zelo užalostila carja in je pomotila izredno veselje in zabavo. Ukljub temu so se nadaljevale slavnosti, a za pokojnike se je ukrenilo potrebno ter služilo mašo-zadušnico, katere se je udeležil tudi car in drugi dostojanstveniki. Tako je na svetu: Ni sreče brez nesreče in ne nesreče brez sreče!

Književnost.

„Knjižnica za mladino“ izide za maj in junij v dvojnatem snopiču. Obsegala bo večjo povest „Tatarji na Moravskem“, poslovenjeno iz češčine. — To na znanje naročnikom, katerih do danes še ni niti -- **450.** To na uvaževanje gg. učiteljem in šolskim prijateljem.

„Dom in Svet“ je prinesel v 11. zvezku z dné 1. t. m. pet slik iz Moskve o priliki carjevega kronanja. — Jako zanimiva je tudi slika renesanškega oltarja v cerkvi sv. Barbare pri Konjicah. — „D. in S“. je edini slov. ilustrovani list; stane na leto 4 gld. 20 kr.

„Nade“ št. 11. je prinesla pet krasno izdelanih slik kiparskih umetniških izdelkov slovečega Ivana Rendića. — Dalje prinaša zopet par slik iz „milenijskega švindla“. „Nada“ je krasen list v vsakem pogledu; ali nam Slovencem ne ugajajo njene nepojmljive simpatije za vsem, kar je — madjarsko. Gospou Mavro Špitcer je sicer izboren opazovalec in kritik, ali obsežnost njegovih popisov in dopisov iz Pešte preveč udarja v oči. — Toliko brez zamere, kajti želeli bi, da bi se „Nada“ močno razširila po Slovenskem; toliko ogrevanje za Pešto in Madjarje bi pa utegnilo škodovati, kar bi nam bilo jako žal. List je uredovan takó izborno, da se ne more primerjati ž njim noben drugi list od Dunaja doli do južnega zemeljskega pola.

Fuge za polne orglje in uporabo koncem maše. Str. 8., cena 30 kr. — Zložil Danilo Fajgelj. To svoje 127. delo je skladatelj posvetil — škofu Flappu v Poreču. Kakó je prišel slovenski učitelj na to res originalno posvetilo, ne moremo umeti!

Die Slovenen und das österreichische Verfassungswerk von 1848/49. — Pod tem naslovom je izdal prof. Apih jako zanimivo brošurico; obsega str. 36.

La Patria. — V tiskarni „Austria“ na Dunaju izhaja v obliki navadnih ilustrovanih listov „La Patria“ (Domovina) v laškem. jeziku. Izhaja 15. in 30. dan vsakega meseca na 8 stranch; založnik je vitez Tonello-Stramare, urednik pa E. M. Vusio. Cena 4 gld. — V 8. štev. je prinesla Luegerjevo sliko.

Henneberg-Seide

— nur ächt, wenn direkt ab meinen Fabriken bezogen — schwarz, weiss und farbig, von 35 kr. bis fl. 11.65 p. Meter glatt, gestreift, karriert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.), **porto- und steuerfrei ins Haus.** Muster umgehend. Doppeltes Briefporto n. d. Schweiz. **Seiden-Fabriken G. Henneberg** (k. u. k. Hofl.) **Zürich**

V zaščito **posnemanja** in **ponarejanja** naprošeni so p. n. odjemniki, vedno izrecno zahtevati

KRONDORFER s etiketo in plavim Neptunom, kakor tudi paziti na zamašni omot:

Podjetje studenca Krondorf p. Karlsbad 82-b — 26 2

Zalogo v Gorici ima Ang. Fornizzi

Zahvala.

Podpisani žalostnim in potrtim srcem zahvaljujejo vse gg. uradnike, učitelje, žandarmerijsko poveljstvo, lržane, sploh vse prijatelje in znance, ki so 2. t. m. spremili k večnemu počitku našega srčno ljubljenega soproge, oziroma očeta 105

Ivana Golja,

c. kr. okrajnega tajnika v Sežani,

posvečali s tem tužno slovesnost in dokazovali nam svoje prijazno sožalje. Bog povrni.

V Tominu, 3. junija 1896.

Marija Ana Golja, udova. **Aleksander** in **Roman** sinova.

Založba L. SCHWENTNER-jeve knjigarne

v Brežicah (Rann a. d. Save)

je doslej izdala in ima na prodaj naslednja glasbena dela:

1. Mešiček Jos., „Venec slovenskih pesnij“ za citre II. nauk . . . . . gld. .70
2. Slovenski citrar št. 1. Mešiček Jos., Narodna koračnica 40
3. Slovenski citrar št. 2. Koželjski Fr. S., „Na vasi“, fantazija 45
4. Koželjski Fr. S., „Poduk v igranju na citrah“ I. zvezek 1.50

Omenjamo, da „Poduk v igr. na citrah“ izide v 4 zvezkih.

Za poletni čas!

Obilno zalogo

svetilk iz papirja

(lampijonov) 100, 3

v narodnih, deželnih in državnih barvah

vsakoršne oblike

prodaja po zmernih cenah

Ant. Jeretič

v Semeniški ulici št. 3 v Gorici.

Akviziterja

za življensko zavarovanje

proti izdatni stalni služnini vsprejme **takoj** po vsem slovenskem ozemlji razširjena zavarovalnica. Pogoji: znanje slovenščine in nemščine, neomadeževano življenje, sposobnost za občevanje z vsemi stanovi ter resna volja, marljivost in vztrajnost.

Ponudbe pod naslovom: **«Resna volja»** upravništvu tega lista. 99 3—3

S. 103 10—2 **IZDELOVANJE** P. 45 12—1

strojev in priprav vseh vrst

Ivan Schindler, Dunaj-Himberg.

Priprave in stroji za poljedelstvo, vinarstvo, kavarnarje, gostilničarje, mesarje, sladčičarje, barvarje, sedlarje, tapecirarje itd., kakor tudi za domače gospodarstvo — vse po najnižjih tovarniških cenah.

Ceniki v slovenskem jeziku in z nad 300 podobami gratis in franko. Obračati se je naravnost na

Johann Schindler, Wien-Himberg.

Trgovec z vinom na veliko

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8

55, 13 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Anker 5, 28-23

Liniment. Capsici comp.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

priporočano kot **izvrstno bol ublažujoče mazilo;** za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gld. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to **splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo** vedno le

Richterjev Liniment s „sidrom“

kot edino **pravo** in vzame le tako steklenico, ki je previdena s „sidrom“ kot znano zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v Pragi.

Po odpravi proste luke so daca prosti:

Nepremočljiva pokrivaja, asfaltovani strešniki, loden, dežni plašči in livreje, asfaltovani izolatorji za tlak, asfalt, karbo inej, cementovani les.

Ker ima sposobnega delavca iz Češke, ki je izvršil delo pri pokrivanju glavnih skladišč v Trstu, **prevzel popolna dela v pokrivanju hiš, hlevov in drugih poslopij s cementovanim lesom.**

Velika zaloga rabljenih pokrival belih in črnih za vozove vsake dolg. in širok.

Platno za jadra

surovo, črtano, v barvah itd. za solncobrane prodajalnic, kavarn, gostiln itd. 101 10 3

Platno iz juhte in amerikansko.

Lastna izdelovalnica nastav na vse narednosti itd.

Luigi Zuculin v Trstu.

69, 10-10 **Med. dr.**

A. POGAČNIK

se je preselil

v via del Ponte nuovo št. 26

(Hmelakova hiša).

Ordinuje tudi pismeno.

Brošure o tuberkulozi po 60 kr.

Želodečne kapljice

lekarničara C. Brady

(Marijaceljske želodečne kapljice)

pripravljene 4. 32 32

v lekarni angelja varuha

C. Brady-a v Kroměrižu (Moravsko)

staro, priznano in znano zdravilno sredstvo ugodnega in okrepčujočega delovanja za želodec in prebavljanje.

Želodečne kapljice

lekarničarja **C. Brandy-a**

MARIJACELJSKE KAPLJICE se zavite v posebno škatljico ter previdene s sliko Marijacejske Matere Božje (kot zaščitno znamko). Vsi to znamko morá se nahajati sledeči podpis C. Brady

Vsebina kapljic je napovedana.

C. Brady Schutzmarke. **1 steklenica stane 40 kr., dvojnata 70 kr.**

Opozarjam odjemnike naj ne kupijo ponarejene želodečne kapljice. Pri kupovanju pazi je na zgornjo zaščitno znamko **s podpisom C. Brady** ter zavrnili vse ostale tvarine, kot ponarejene, katere nimajo zgornje zaščitno znamko ter **podpis C. Brady.**

Prave **želodečne kapljice** so na prodaj v **Gorici** v lekarnah: **Cristofoletti, Pontoni, Gironcoli, Kürner in Glinbich. — V Sežani** v lekarni **Ritschel.**

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, **Gradec,** poste restante. 32, 25—18

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr, drž. svetinjo Na lvovski razstavi s prvo cesv. — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.

se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju

sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših priporočanih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporočil od spričal domačih in množeških.

Zapotovanje jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se po na mesečne obroke po volji in znožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in navori za popolne telovadnice postja na zahtevo brezplačno in poštnine prosto. 13, 52 25

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

SARG-OVO priporočano pri pokvarjenem **sredstvo za čiščenje zob**

MILIJONOV krat prekašeno in nepodkazano, zdravniško priporočeno kot najboljše **sredstvo za ohranitev zdravih in lepih zob.** 3, 26

Dobiva se povsod

Želodečni in okrepčujoči

eliksir iz kine in železa

je posebnost 6, 2

Cristofoletti-jeve lekarne.

Ima vsebino železa in kine v jednak množini, je prijetnega okusa ter brez drugih škodljivih tvarin. Uzročuje tek, olajšuje prebavo in premaguje slabokrvnost.

Jedna steklenica 250 gramov stane

20 kr.

Anton Potatzky

v Raštelju štv. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega in nürnberškega blaga

na drobno in na debelo.

Jedino 7.26-12

in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloga

za kupovalce in razprodajalce na deželi, za krošnjarje in cunjarje.

Največja zaloga

čevljarskih, krojaških, pisarskih, popotovalnih in kadilnih potrebščin.

Zimska obuvala.

Vozički in stoli na kolesih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja štv. 7.

Zastop dvokoles „Swift“ iz orožarne v Steyru

imata podpisana

v Gorici, na cesti Fran Josipa (Corso)

št. 4 (nasproti gledišča kavarne).

Lastna izdelovalnica dvokoles „Iliria“, žičnih blazin (Drahtmatratzen), **popravljalnica dvokoles, šivalnih strojev, pušk itd.**

Nunska ulica 14.

Prodajalnico šivalnih strojev, pušk, streljiva in druzega orodja pa imata

SAUNIG & DEKLEVA

v Nunski ulici št. 16. 12, 14